

Annika Nykänen

SUUNNITTELIJA KUOSISSAAN

Onnistuneen kuosisuunnittelun keskeiset tekijät

SUUNNITTELIJA KUOSISSAAN

Onnistuneen kuosisuunnittelun keskeiset tekijät

Annika Nykänen
Opinnäytetyö
Kevät 2017
Viestinnän tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Viestinnän tutkinto-ohjelma, visuaalinen suunnittelu

Tekijä: Annika Nykänen

Opinnäytetyön nimi: Suunnittelija kuosissaan. Onnistuneen kuosisuunnittelun keskeiset tekijät

Työn ohjaaja: Tuukka Uusitalo

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2017

Sivumäärä: 38 + 6

Opinnäytetyön tutkielmaosan päämääränä on selvittää, mitkä ovat onnistuneen kuosisuunnittelun keskeiset tekijät. Tutkielma tuo siis esille, millaista tietoa ja taitoja suunnittelijalta vaaditaan, jotta hän voi toimia kuosisuunnittelijana. Kuosisuunnittelulla tarkoitetaan tässä tutkielmassa pääsääntöisesti asiakaslähtöisen ja teollisesti tuotettavan painokankaan kuvioinnin suunnittelua. Tämän lisäksi tutkielma pyrkii selvittämään, onko menestyneiden kuosisuunnittelijoiden työskentelytavoissa tai muissa ominaisuuksissa samankaltaisia piirteitä, ja nostaa esiin niitä arvoja, joita suunnittelijat pitävät tärkeinä työssään.

Tutkielmassa haastateltava ovat kolme näyttävän uran luonutta ja kansainvälisestäkin menestynyttä kuosisuunnittelijaa. Yksi haastateluista on toteutettu kasvokkain ja kaksi sähköpostihaastatteluna. Tietoperustana toiminutta lähdekirjallisuutta on täydennetty ja päivitetty asiantuntijalausuntojen avulla. Tietoperusta rakentuu kuosisuunnittelun teoriapohjaan kuuluvista säännöistä ja tekniikoista. Aineiston kautta pureudutaan puolestaan pääasiallisesti kuosisuunnittelun sisällöllisiin seikkoihin.

Kuosisuunnittelun tulevaisuuden näkymät ovat tällä hetkellä varsin hyvät. Kansainväliset markkinat ovat kiinnostuneet suomalaisesta kuosisuunnittelusta, mikä lisää kysyntää entisestään. Kysyntä on lisännyt luonnollisesti osaltaan myös alalle tulijoiden määrää, mutta vain pieni osa lopulta pääsee suunnittelemaan kuoseja. Tämä johtuu pitkälti siitä, ettei suunnittelijoilla välttämättä ole tarvittavaa tietoa ja taitoa painokelpoisten raporttien toteuttamisesta. Kangastuottajien aika ei riitä kuosisuunnittelijoiden opettamiseen. On siis ensiarvoisen tärkeää, että halutessaan kuosejaan toteutukseen suunnittelijan on myös perehdyttävä kuosisuunnittelun teoriaan. Tutkielman on tarkoitus toimia osaltaan myös tietopakettina, josta voi löytää kuosisuunnittelussa kaiken olennaisen alkuun päästäkseen. Samalla se nostaa kuosisuunnittelijan itsensä persoonineen tarkastelun kohteeksi ja tätä kautta raottaa verhoa kuosisuunnittelijan työtapoihin, taiteelliseen prosessin vaiheisiin, asiakassuhteisiin ja menestyksen avaimiin.

Asiasanat: kuosisuunnittelu, painokuosi, tekstiilisuunnittelija, kankaanpainanta

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Communication, Option of Visual Communication

Author: Annika Nykänen

Title of thesis: Pattern in designing. Prominent elements for designing patterns

Supervisor: Tuukka Uusitalo

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2017 Number of pages: 38+6

The goal of this bachelor thesis was to find out, what are the factors for successful fabric pattern design. The thesis provides information about required skill set for working as a pattern designer. In this study, pattern design is looked at as mainly customer-oriented fabric design that meets the industry standards. In addition, thesis tries to find out whether there are similarities among successful pattern designers in their methods of working or do they possess other similar qualities. Thesis also looks at the values that the designers consider to be important at their work.

Thesis focuses on three interviewees, who have had distinguished careers and international success as fabric pattern designers. One interview was done face to face and the other two by email. Source literature that was the basis for information is updated and complemented by statements from experts. Basis of information is constructed by set of pattern designer rules and techniques. Through these materials thesis examines the content of pattern design, studies the pattern designer as a person and their persona and working methods.

Future of fabric pattern design seems quite favorable. International market is interested in Finnish pattern design, which also increases demand. Naturally the high demand has increased the interest towards working as a fabric pattern designer, but still very few are able to work as one. This is due to the fact that very few designers have the knowledge on how to produce print quality reports needed for pattern production. In many cases fabric producers do not have the time to teach the fabric pattern designers. So it is very important for a designer, to get acquainted with the theory of designing fabric patterns, if they want their design manufactured. Thesis acts as an information source that enables one to get started in pattern design. Simultaneously this thesis views and studies designer's persona and by doing so, lifts the curtain on the trade, so we can see the work methods, artistic processes, client relations and keys to success.

Keywords: pattern design, print design, fabric design, textile design

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	KUOSISUUNNITTELU	7
2.1	Ideasta piirroksiksi	7
2.1.1	Värit työvälineenä	8
2.1.2	Kohderyhmä ja käyttötarkoitus	8
2.2	Raportti	9
2.2.1	Sommittelutekniikat	11
2.2.2	Kuosin jatkokäsittely tietokoneella	15
2.3	Painotekniikat	16
2.3.1	Laakapaino	17
2.3.2	Rotaatiopaino	18
2.3.3	Digipaino	19
3	KUOSISUUNNITTELIJA SISÄLLÖN LUOJANA	21
4	AINEISTON KERUU JA TUTKIMUSMENETELMÄT	22
4.1	Leena Renko	23
4.2	Anniina Isokangas	24
4.3	Sari Pelho	25
5	TUTKIMUSTULOKSET	26
5.1	Pohjataidot ja muotokieli	26
5.2	Taiteellinen prosessi	28
5.3	Asiakkaat	29
5.4	Menestys	30
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TULOKSET	32
7	POHDINTA	34
7.1	Onnistuneen kuosisuunnittelun kaava	34
7.2	Oma asemani kuosisuunnittelijana	35
7.3	Jatkotutkimusehdotukset	36
	LÄHTEET	37
	LIITTEET	39

1 JOHDANTO

Tämän tutkielman tarkoituksena on käydä läpi kuosisuunnittelun prosessia sekä pyrkiä selvittämään, millaisia taitoja, tietoa ja ominaisuuksia kuosisuunnittelijalta vaaditaan työssä menestyäkseen. Pyrkimykseni ei ole käsitellä täysin tyhjentävästi kaikkia kuosisuunnitteluun liittyviä vaihteita, vaan nostan esille niitä asioita, jotka olen itse havainnut tärkeiksi kuosisuunnittelijana toimiessani.

Toteutin ensimmäiset kuosisuunnitelmani vuonna 2009. Aktiivisesti aloin suunnitella kuoseja kuitenkin vasta neljä vuotta sen jälkeen. Olen aikoinaan tullut alalle tietämättä kuosisuunnittelusta juuri mitään ja saanut oppini palasina sieltä täältä työskentelemällä useiden upeiden kangasvalmistajien kanssa. Minulla on ollut suuri onni ja kunnia tulla otetuksi niin lämpimästi vastaan ja saada tekemälleni työlle alusta asti arvostusta. Mutta miksi? Se on kysymys, jota en ole väsynyt kysymästä itseltäni. Se on myös kysymys, joka on antanut sysäyksen tämän tutkielman tekemiselle. Haluan lähteä tutkielmani kautta avaamaan niitä tekniikoita ja lainlaisuuksia, joiden koen antavan pohjan kuosisuunnittelijana toimimiselle, mutta myös selvittämään, onko kuosialalla menestyvillä suunnittelijoilla olemassa jotain yhteneviä ominaisuuksia niin tyylillisesti kuin vaikkapa luonteenpiirteisestikin. Mitkä siis lopulta ovat ne onnistuneen kuosisuunnittelun keskeisiä tekijät?

Suosiota tavoittelevien kuosien pitäisi vastata kysyntään ja olla osana vallitsevia trendejä. Menestyäkseen kuosin tulisi olla jotain ennennäkemätöntä ja rohkeaa. Klassikkokuosin luodakseen kuosisuunnittelijan taas tulisi kyetä luomaan ilmaisultaan jotain ajatonta. Kangasvalmistajat kaipaavat jatkuvasti uusia piirrostylejä ja aiheita. Moni on lähtenyt kokeilemaan kuosisuunnittelua, mutta lopulta vain pieni osa saa myytyä suunnitelmansa eteenpäin. Miten kuosisuunnittelualalle sitten voi päästä työskentelemään? Tätä asiaa on luontevaa lähteä selvittämään alalla jo toimivien kuosisuunnittelijoiden avulla

Puhun tutkielmassa kuosisuunnittelusta, joka pitää tässä yhteydessä yleisiltä osiltaan sisällään myös muun painokangas- ja tekstiilisuunnittelun. Käsittelen ainoastaan asiakaslähtöistä teolliseen painotuotantoon suuntautuvaa kuosisuunnittelua, joten esimerkiksi erilaiset käsinpainantamenetelmät jäävät tutkielman ulkopuolelle. Kuosisuunnittelulla tarkoitetaan tässä yleisesti painokankaan kuvioinnin toteutusta ja värisävyjen valintaa.

2 KUOSISUUNNITTELU

Kuosisuunnittelulla tarkoitetaan kankaan kuvioinnin toteuttamista ja värisävyjen valintaa. Kuosisuunnittelun prosessien kautta ideat saatetaan konkreettisiksi kuviksi, jotka taas työstetään painoraportiksi. (Pellonpää-Forss 2009, 102.) Tässä luvussa käydään läpi, mitä tekniikoita kuosisuunnittelijan olisi hyvä hallita ja mitä lainalaisuuksia tietää suunnitellessaan teollisesti toteutettavia painokankaita. Työprosessi etenee ideasta valmiiksi kuosiraportiksi. Kuosisuunnittelun elementit, tavat ja sääntömaailma on helposti sovellettavissa myös moniin muihin tarkoituksiin. Nykyään puhutaankin usein yleisesti vain niin sanotusta pintasuunnittelusta (surface design) joka laajentaa suunnittelutyön myös esimerkiksi tapetteihin ja kaakeleihin (Pellonpää-Forss 2009, 29–30).

2.1 Ideasta piirroksiksi

Kun oma-aloitteinen idea tai asiakkaan toiveet ja tavoitteet ovat selkiytyneet, kuosin ideointi alkaa luonnosten tekemisellä. Kuosisuunnitelman luonnosteluvaihetta rajaa tällöin ainoastaan suunnittelijan mielikuvitus. Vaikutteita voi hakea esimerkiksi muodista ja vallitsevista mieltymyksistä. Suunnittelijan tulisi hallita erilaiset piirustus- ja maalaustekniikat kyetäkseen lähestymään annettua aihetta mahdollisimman mielenkiintoisesti. (Niinimäki 2008, 216.) Pellonpää-Forss lisää luonnostelukeinoiksi myös erilaiset kollaasitekniikat. Kollaasitekniikan avulla mielikuvan tueksi voidaan yhdistellä valokuvia, materiaaleja, pintoja, muotoja ja värejä. Kollaasitekniikka toimii eräänlaisena ideakarttana, joka lunastaa asemansa erityisesti asiakastapaamisten yhteydessä. Tällöin konkreettisia piirroksia ei ehkä vielä ole olemassa, mutta asiakkaalle on pystyttävä visualisoimaan esimerkiksi kuosiin haettavaa tunnelmaa. (2009, 102–103.)

Oman kokemuksen mukaan erilaisten kuvakollaaseja ja ideakarttoja kokoamalla suunnittelija voi myös ruokkia omaa mielikuvitustaan. Lisäksi esimerkiksi inspiraatiokansioiden luominen tietokoneelle on hyvä keino kerätä talteen miellyttäviä kuvia, jotka voivat herättää uusia ideoita omiin suunnitelmiin.

2.1.1 Värät työvälineenä

Värit toimivat kuosisuunnittelijalle yhtenä ilmaisun välineenä. Lempivärit ja omakohtaiset mieltymykset ohjailevat meitä tekemään valintoja. Värien valinnassa tulee samalla kuitenkin olla avoin myös asiakkaan toiveille. Muotisuuntauokset vaikuttavat omalta osaltaan vallitseviin värimaailmoihin. Tietyt tahot tarjoavat kausittain ennusteita tulevista muotiväreistä ja toisaalta ovat osaltaan myös samalla luomassa niitä. (Pellonpää-Forss 2009, 131–132.) Pellonpää-Forss on vakuuttunut värivalintojen tärkeästä asemasta kuosin ilmaisussa. Harmonisten tai kontrastisten värien valinnoilla voidaan luoda toisistaan täysin poikkeavia tunnelmia, tuoda esiin tai viedä huomiota tietyiltä objekteilta. Harmoniset sävyt sopivat toisiinsa sulavasti, kun taas kontrastiset saavat ilmaisuvoimansa vahvimmillaan vastaväriasettelusta. (2009, 134.)

Väriyhdistelmänä musta-valkoinen on onnistunut saavuttamaan jonkin laisen ikisuosikin aseman. Niin suosittu kuin musta olisikin kuluttajien keskuudessa, sen käyttö kuoseissa laajoina värinpintoina aiheuttaa ainakin vielä toistaiseksi haasteita. Valkoinen joustava pohjakangas nostaa usein ajan myötä vaaleaa haituvaa kankaan pintaan, mikä saa kuosin näyttämään kuluneelta. (Törnström, sähköpostihaastattelu 2.1.2017, 5.1.2017.)

Kuoseja suunnitellessani olen itse päätenyt siihen, että värisävyjen valintaan on syytä paneutua hyvin. Puhutteleva värikombinaatio voi toimia suunnittelijalle parhaimmillaan koko kuosin inspiraation lähteenä. Oma silmää miellyttävien väriyhdistelmien kerääminen, kuvaaminen ja tallentaminen voi toimia eräänlaisena ideapankkina kuosisuunnitelmia tehdessä. Törnström muistuttaa myös, että yrityksellä, jolle kuoseja ollaan suunnittelemassa, saattaa olla brändi, joka määrittää tarkoin käytettävissä olevat värisävyt ja niiden yhdenmukaisuuden. Toiset asiakkaat taas voivat käyttää värejä vapaammin valikoimissaan, jolloin valinta tapahtuu muun muassa kohderyhmien mukaisesti. Kuoseja voidaan jaotella värisävyjen luonteen mukaisesti esimerkiksi moderneihin, retroihin ja romanttisiin kategorioihin. (Sähköpostihaastattelu 5.1.2017.)

2.1.2 Kohderyhmä ja käyttötarkoitus

Kohderyhmän rajaus vaikuttaa osittain jo luonnosteluvaiheessa raportin kuvion kokoon ja aiheen valintaan. Henkilökohtaisesti koen haastavimmiksi niiden kuosien suunnittelun, joiden toivotaan sopivan kaikille sukupuolesta riippumatta ja parhaimmillaan vauvasta vaariin. Aihevalinta voi olla

hyvin haasteellista laajan kohderyhmän kesken. Åhlberg ja Jarneryd mainitsevat, että suunnittelussa on hyvä huomioida, että lähietäisyydeltä tarkasteltavat kuviot voivat olla pieniä kun taas kauas sijoiteltuna pienikuvioinen kangas näyttää miltei kuviottomalta (1971, 48). Niinimäen mukaan kuosin kuviointiin vaikuttaa siis myös sen tuleva käyttötarkoitus. Esimerkiksi verhoissa on tyypillistä niin sanotun kasvavan kuosipinnan käyttö. Tällöin kuosi suunnitellaan siten, että kaikki raportin kuviot ovat samansuuntaisesti eli oikein päin. Vaatetus- ja huonekalutekstiileissä kuviot voidaan puolestaan sijoitella joka suuntaan, mikä minimoi osaltaan kankaan hävikin myöhemmin kaavojen kanssa työskenneltäessä. (2008, 218–219.) Kasvavaa kuosipintaa käytetään kuitenkin vahvasti myös vaatetustekstiileissä, etenkin mikäli aihe on esittävä eikä hahmojen haluta olevan kankaalla osittain ylösalaisin.

2.2 Raportti

Luonnosteluprosessin aikana idea muokkaantuu lopulta painomalliksi. Kun kuosisuunnitelman elementit ovat valmiit, ne sommitellaan jatkuvan pinnan osaksi, mallikerraksi eli raportiksi. Jatkuvassa pinnassa kuvio toistuu katkeamattomana raportista toiseen eikä yksittäisiä kuviokertoja pysty heti huomaamaan. Jatkovaa pintaa käytetään niin kodintekstiileissä kuin vaatetuskancaissakin. (Pellonpää-Forss 2009, 10, 153.) On todella tärkeää, että suunnittelija osaa luoda kuosiraportin, jonka kohdistukset toimivat saumattomasti raporttien välillä. Näin ei kuitenkaan ole aina ja suunnittelijoita pitää opettaa tässä työvaiheessa. (Törnström, sähköpostihaastattelu 5.1.2017.)

Itse pidän raportin muodostamista yhtenä kuosisuunnittelun tärkeämpänä työvaiheena. Kuosiraportti on kuin nelikulmainen palapelin palanen (kuvio 1), jonka tulee monistettuna sopia vierekkäin ja allekkain aseteltuna pysty- ja vaakasivuiltaan yhteen (kuvio 2). Pellonpää-Forss kirjoittaa, että raportti muodostetaan aina suorakulmaiselle alalle. Leveimmillään raportti voi kattaa koko kankaan leveyden. Suunniteltavan raportin korkeuteen puolestaan vaikuttaa käytettävä painotekniikka. (2009, 154.)

KUVIO 1. Yksittäinen raportti

KUVIO 2. Raportit muodostavat jatkuvan pinnan

Raportti voidaan muodostaa myös yksittäisestä kuviosta. Tällöin puhutaan printistä. Printtikuoja on tarkoitettu käytettäväksi lähinnä vaatetuskancaissa. (Pellonpää-Forss 2009, 10.) Nykyisin kuosisuunnitelmien yhteydessä asiakkaat saattavat pyytää myös printtien kaltaisia raporttikuoja. Raporttikuoja isokokoiset kuvat eivät välttämättä muodosta jatkuvaa kuviopintaa suhteessa toisiinsa, vaan ovat yksittäisiä itsenäisiä kuvia ja vastaavat näin ollen pitkälti printin luonnetta. Törnström kertoo, että raporttikuojailla tarkoitetaan puhekielessä kangasta, jonka myyntiyksikkö määräytyy aina kuvion korkeuden mukaan. Englanniksi vastaava termi olisi panels eli paneeli. (Sähköpostihaastattelu 5.1.2017.)

Piirtämäni Milli Melony -kuoja on edellä mainitun kaltaisen raporttikuoja, joka on puolestaan suunniteltu siten, että kankaan reunaan on sijoitettu isompi yksittäinen kuva ja loppu kankaan leveydestä on toteutettu jatkuvana pintana (kuvio 3). Tämä mahdollistaa isompien kuvioiden käytön esimerkiksi paidan etukappaleella ja jatkuvan kuviointin hyödyntämisen puolestaan hihoissa ja takakappaleessa.

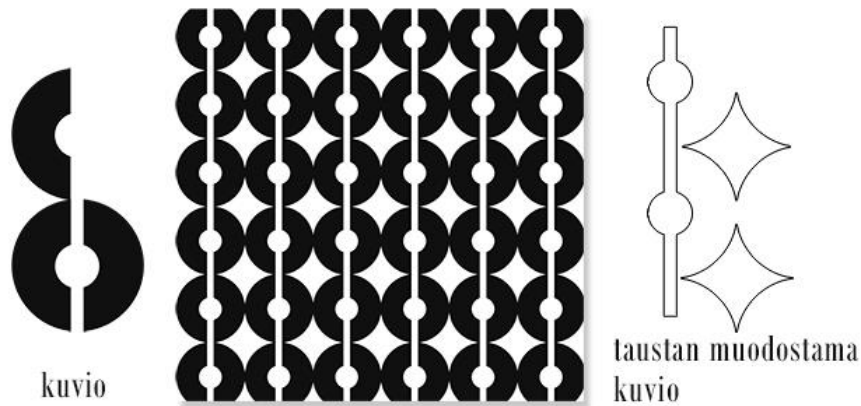

KUVIO 3. Raporttikuosi, jossa iso printtikuvio ja vasemmalla jatkuvaa raporttipintaa

Kuvioiden sommittelulla on suuri vaikutus työn ulkoasuun. Hyvä sommittelu eli kompositio on esteettinen, harmoninen ja tasapainoinen. Lopputulos ei synnytä tarvetta poistaa tai lisätä siihen mitään. (Graafinen 2015a, viitattu 27.11.2016.) Raportin pinta muodostuu siinä toistuvien kuvioiden sijoittelusta. Suunnittelija voi löytää vaikutteita niin luonnon kuin ihmiskädenkin muokkaamien elementtien toistuvuudesta. (Pellonpää-Forss 2009, 155.) Pelkällä hyvällä silmällä ja tuurilla saadaan jo luotua hyvinkin toimivia sommitelmia. Kuosiraportin sommitteluun on kuitenkin olemassa myös tekniikoita, joilla voidaan muokata kuosin rakennetta.

2.2.1 Sommittelutekniikat

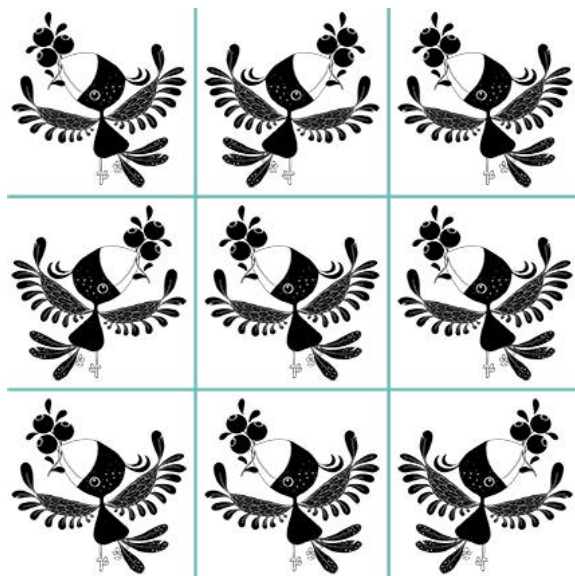
Sommittelun ansiosta toimiva kuosi voi syntyä yksinkertaisimmillaan vain yhtä kuviota toistamalla. Erilaisilla sijoitteluilla taustan ja kuvioiden suhteet luovat rajattomia mahdollisuuksia. Taustan merkitys voidaan myös nostaa näin tarkoituksella tärkeään asemaan ja luoda niin sanottuja negatiivia kuvioita. Negatiivisilla kuvioilla tarkoitetaan siis muotoja, jotka tausta muodostaa yhdessä kuvioiden kanssa (kuvio 4). Taustan kuviointi nousee esiin vasta kun pääkuvion sijoittelulla muodostetaan jatkuvaa kuviopintaa. (Åhlberg & Jarneryd 1972, 34–48.)

KUVIO 4. Mustan kuvion kanssa valkoinen tausta muodostaa oman kuvioinnin

Kuosiraportti voidaan muodostaa monilla sommittelutekniikoilla. Niinimäki mainitsee yleisimmiksi sommittelutekniikoiksi suoran, nousevan ja esimerkiksi seitsemän pisteen raportin. Näiden toisistaan poikkeavien sijoittelujen avulla kuosisuunnitelmiin pystytään luomaan toisistaan poikkeavia rytmityksiä. (2008, 218.) Esittelen seuraavaksi nämä tyypillisimmiksi luokitellut sommittelutekniikat. Lisää sommittelutekniikoita löytyy tutkielman liitteistä (liite 1).

Suorassa raportissa (full repeat) kuviot toistuvat pysty- ja vaakasuunnassa suorassa suhteessa toisiinsa nähden. Pohjana toimii Pellonpää-Forssin esittelemä suorakulmainen ruudukko, johon kuviot sijoitetaan kohdakkain pysty- ja vaakasuunnassa (kuvio 5). Kuvion ja ruudukon kokojen suhteilla voidaan vaikuttaa sommittelun lopputulokseen. Ruudukko toimii apuna kuvioiden sijoittelussa. (Pellonpää-Forss 2009, 156.)

KUVIO 5. Suora raportti ruudukossa

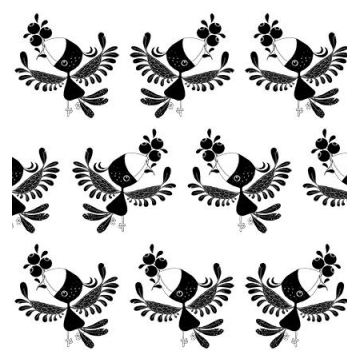
Pellonpää-Forss tuo nousevan raportin (half repeat) kanssa samanaikaisesti esille myös sivuttain siirtyvän raportin (brick repeat). Suorasta raportista poiketen nouseva raportti muuttaa kuvioiden sijoittelua pystysuunnassa ja sivuttain siirtyvä raportti puolestaan vaakasuunnassa. Englanninkielisestä nimestään huolimatta siirtymä voi olla muitakin kuin puoli raportin mittaa. (2009, 156.) Olen piirtänyt alle esimerkit Pellonpää-Forssin kirjan sommittelukuvien mukaisesti, joista käy ilmi suoran, nousevan ja sivuttain siirtyvän raportin vaikutukset sommitteluun. Tekniikat tuovat kuosisuunnitelmaan toisistaan poikkeavaa rytmitystä ja tunnelmaa. Käytettävä kuvio vaikuttaa myös omalta osaltaan sommittelun luomiin mielikuviiin. Esimerkkikuvissa suorassa raportissa linnut tuntuvat lentävän ikään kuin parvena (kuvio 6). Nousevan raportin linnut näyttävät lentävän puolestaan yksittäin ylöspäin, kun taas sivuttain siirtyvät raportin lintujen voisi kuvitella lentävän yhdessä kiireettömämmin lähes paikoillaan (kuvio 7 ja kuvio 8).

KUVIO 6. Suora raportti

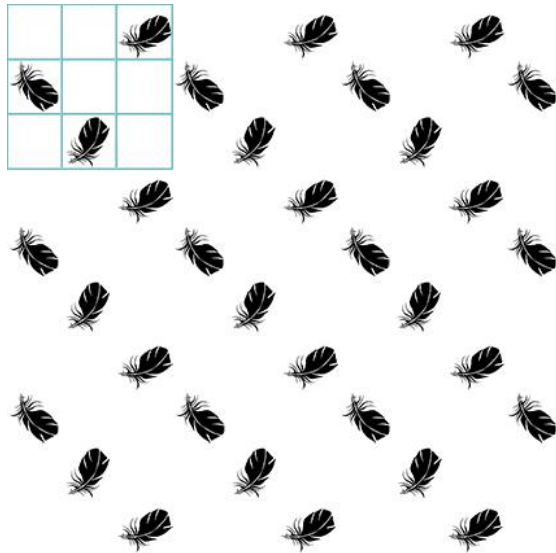

KUVIO 7. Puoli askelta nouseva raportti

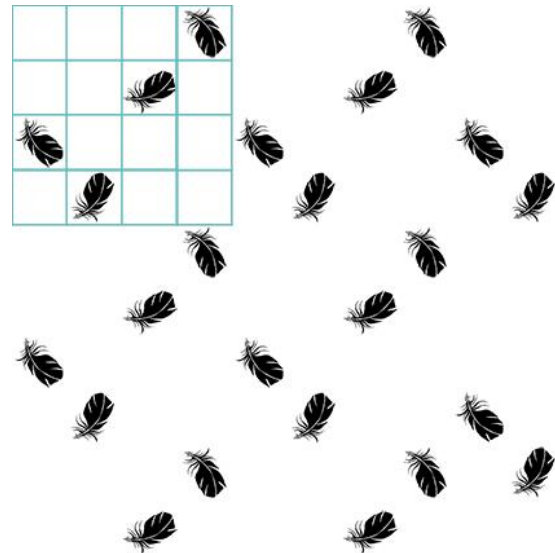

KUVIO 8. Puoli askelta sivuttain siirtyvä raportti

Pisteraportin avulla voidaan luoda useaan suuntaan kasvava raporttirakenne. Käytettävien pisteiden määrä ja niiden sijainti vaikuttaa kuosin ulkoasuun. Pisteraportin sommittelun pohjaksi luodaan esimerkiksi 3 x 3 neliön muodostama ruudukko, johon kolme erisuuntaista kuviota sijoitetaan haluttuun rytmiin. Jatkuva pinta muodostuu asetelua toistamalla. Kyseessä on tällöin kolmen pisteen raportti. (Pellonpää-Forss 2009, 158–159.) Pisteraportin ruudukon neliöiden määrää kasvattamalla ja kuvioita lisäämällä lopputulos on aina erilainen, joka näkyy hyvin Pellonpää-Forssin kirjan kuvien pohjalta piirtämissäni esimerkeissä (kuvio 9 ja kuvio 10).

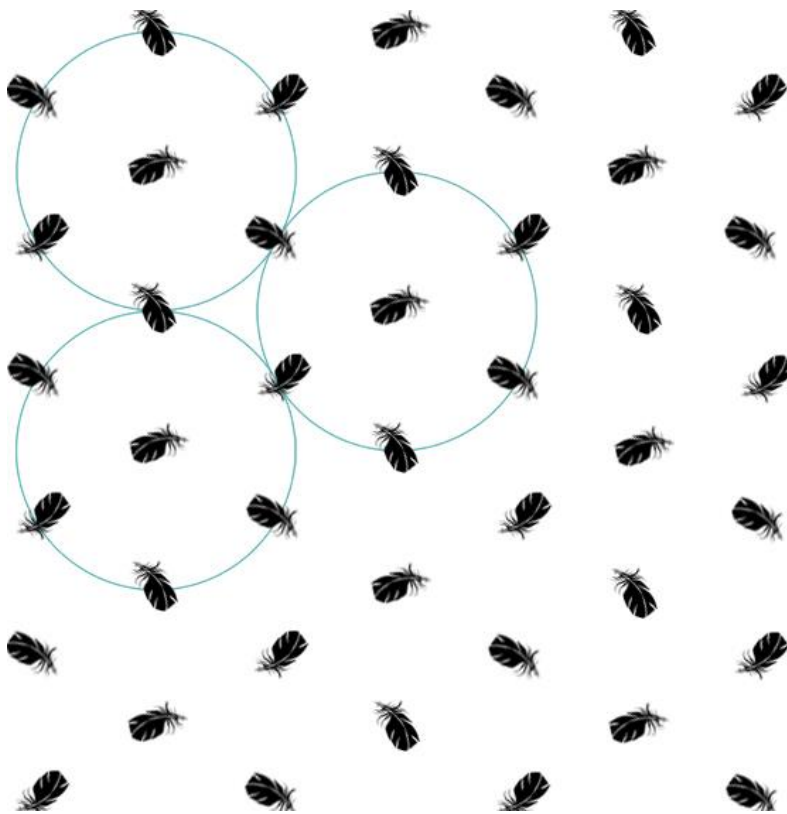

KUVIO 9. Kolmen pisteen raportti

KUVIO 10. Neljän pisteen raportti

Seitsemän pisteen raportti luo puolestaan tasaisesti avautuvaa kuviopintaa. Sommittelu toteutetaan ympyrän avulla, jonka kehä jaetaan tasavälein kuuteen pisteeseen. Raportin seitsemäs piste sijoittuu ympyrän keskelle, kuten Pellonpää-Forssin raporttikuvaa mukaillen tehty esimerkki todentaa (kuvio 11). Ympyrän kehällä vastakkain sijoittuvat kuviot ovat aina samansuuntaisia. (Pellonpää-Forss 2019, 159.)

KUVIO 11. Seitsemän pisteen raportti

Sommittelun suunnan ja tiheyden sekä näistä muodostuva rytmin lisäksi myös kuvioiden muoto ja koko vaikuttavat kuosin ulkoasuun. Pyöreät muodot mielletään helposti pehmeiksi ja rauhallisiksi, kun taas teräväkulmaiset aktiivisiksi ja ehkä levottomiksikin. Erikokoisina toistuvilla kuvioilla puolestaan voidaan luoda sommitelmaan syvyyttä. Tällöin pienemmät kuviot tuntuvat olevan kauempana ja isommat taas puolestaan lähempänä. Syvyysvaikutelmaa voidaan luoda kuosiin myös värivalinnoilla. Lämpimät ja voimakkaat sävyt tuntuvat olevan lähempänä kuin viileät ja haaleat. (Pellonpää-Forss 2019, 126.)

2.2.2 Kuosin jatkokäsittely tietokoneella

Kuvanmuokkausohjelmien käyttö on tärkeä osa kuosisuunnittelua. Voisi sanoa, että ilman riittäviä kuvankäsittelytaitoja ei juuri tänä päivänä voi toimia suunnittelijana. Suunnittelijan pitää osata siirtää käsin toteutettu piirros koneelle ja korjailia sitä sekä muokata kuvio raportiksi toivottuihin mittoihin ja tallentaa se vaadittuihin tiedostomuotoihin. Myös värien nopea säätelytaito on tärkeää. Mikäli luonnoksia ei toteuteta alussa käsin, tulee koneen käyttö hallita piirtämisestä lähtien. (Törnström, sähköpostihaastattelu 5.1.2017.)

Perinteisesti paperille piirtäen tai maalaten suunniteltujen kuosien lopullinen muokkaus tapahtuu nykyisin kokonaan tietokoneen kuvankäsittely- tai grafiikkaohjelmilla. Useimmilla suunnittelualoilla kuvankäsittelyssä käytetään Adobe Photoshop -ohjelmaa ja grafiikkaohjelmalla puolestaan Adobe Illustratoria. Kuvankäsittelyohjelmat on tarkoitettu pikseleistä muodostuvan bittikarttakuvan muokkaamiseen ja grafiikkaohjelmat taas vektorigrafiikan piirtämiseen ja muokkaukseen. Kuosin jatkokäsittely tietokoneella pitää usein sisällään muutoin kuin tietokoneella toteutetun kuvan skannauksen ja siistimisen, raportin suunnittelun, värien valinnan sekä lopullisen painokelpoisen raportin tekemisen. Kuosisuunnittelijan on hyvä hallita kuvanmuokkausohjelmien käyttö, sillä se nopeuttaa sekä suunnittelua että kuosin lopulliseen muotoonsa saattamista. Kuvankäsittely- ja grafiikkaohjelmat ovat nykyään hyvin toimivia ja helposti jokaisen saatavilla. (Juslin 2009, 171–172, 193.)

Olen itse tarvittaessa löytänyt apua kuvanmuokkaukseen useilta nettisivuilta sekä alan kirjallisuudesta. Laadukkaiden piirtopöytien ansiosta kuosisuunnitelmat voidaan nykyisin toteuttaa luonnostelusta lähtien tietokoneella. Kuvankäsittelyohjelmien eri työkaluilla ja asetuksilla pystytään

jäljittämään hyvinkin autenttista piirtojälkeä. Kuvanmuokkausohjelmien tasotyöskentelyä hyödyntämällä kuvioita pystyy muokkaamaan loputtomiin. Työversioiden säännöllinen tallentaminen tiedostoiksi omilla nimillään mahdollistaa niihin palaamisen ja jatkotyöstämisen myöhemmin. Aiempien työversioiden säilyttäminen on suositeltavaa esimerkiksi silloin, kun tehdyt muutokset eivät miellytäkään asiakasta. Tilaustyössä asiakas voi muuttaa mieltään, ja hän voi tehdä sitä useasti. Koska ennustaminen on hankalaa, on hyvä ennakoida ja pelata varman päälle.

Tietokone helpottaa erityisesti raportin eli toistuvan pinnan rakentamisessa. Raportti on myös helppo tulostaa tarkasteltavaksi todellisessa koossaan. (Niinimäki 2008, 217–218.) Valmis painoraportti käydään tarkasti läpi vielä ennen asiakkaalle tai tehtaalle luovuttamista, jotta pienimmätkin virheet saadaan poistettua ja voidaan olla varmoja siitä, että raportti muodostaa rinnakkain ja allekkain aseteltuna jatkuvan pinnan. Törnström huomauttaa, että tehtaas kyllä ilmoittavat, mikäli sattuvat huomaamaan raporteissa ongelmia, mutta sen varaan ei kuitenkaan voi asiaa jättää. Osa firmoista osaa tarkastaa raportit ennen tiedostojen tehtaalle lähettämistä, jolloin suunnittelijan ei tarvitse kantaa siitä huolta. Jos tätä taitoa ei löydy, vastuu tarkastuksesta on suunnittelijalla. Joka tapauksessa tehtaiden varaan tarkastusta ei voi missään tapauksessa jättää. Tarkastetut raportit toimitetaan tehtaalle rotaatio- ja digipainoa käytettäessä TIFF-tallennusformaattissa. (Sähköpostihaastattelu 5.1.2017.)

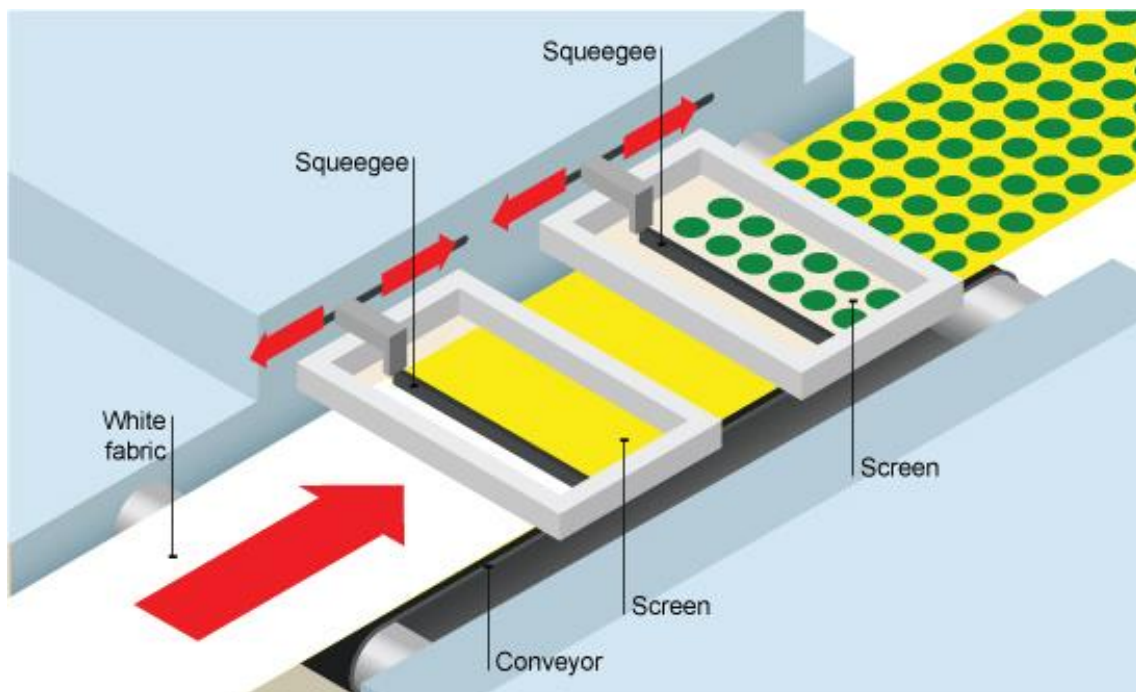
2.3 Painotekniikat

Painotekniikat määrittävät sen kuinka kuviot siirretään pohjakankaalle tehtaalla. Valittu painomenetelmä vaikuttaa aina omalta osaltaan kuosiraportin toteutukseen. Jokainen painotekniikka tuo kuosisuunnitteluun erilaisia mahdollisuuksia ja toisaalta myös rajoituksia, jotka suunnittelijan on hyvä tietää. Esimerkiksi käytössä olevat raporttikoot ja värimäärät ovat sidoksissa valittuun painomenetelmään. Tulevasta painotavasta olisi hyvä sopia asiakkaan kanssa jo ennen suunnittelun aloittamista ja viimeistään siinä vaiheessa kun raporttia aletaan kasata. Kaikki asiakkaat eivät välttämättä vielä kuosisuunnitelmaa tilatessaan tiedä, mitä tehdasta aikoivat käyttää tai valittu tehdas ja sen myötä myös painomenetelmät voivat muuttua kesken työn. Suunniteltujen kuosien muokattavuus tulisi myös tämän vuoksi pitää mahdollisimman helposti käsiteltävänä, jottei raportin kuvan laatu kärsisi, eikä toteutusta aina tarvitsisi alkaa osittain tai jopa kokonaan alusta.

Teollisessa kankaanpainannassa nykyisin käytettävät painotekniikat ovat kaaviopainotekniikkoihin kuuluvat laaka- ja rotaatiopaino sekä kangaspainotekniikoiden uusi tulokas digiprinttaus. Näistä tekniikoista pääpaino on joustavissa vaatekankaissa yleisimmin käytetyissä rotaatio- ja digipainossa.

2.3.1 Laakapaino

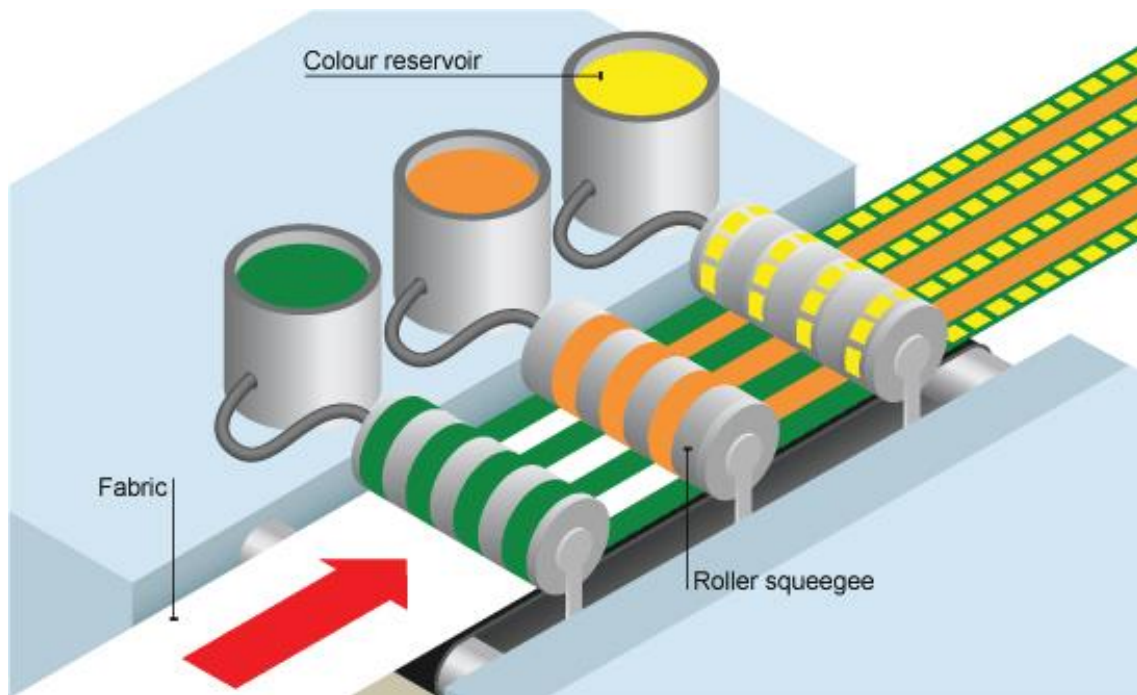
Laakapainotekniikka tunnetaan myös tasofilmipainona ja silkkipainona. Väri siirtyy painopöydällä vaakatasossa liikkuvalla kankaalla seulojen eli kuviokaavioiden avoimiksi jätetyistä kohdista (kuvio 12). Silkkipaino-nimitys tulee aiemmin seulakankaana käytetystä silkistä, jonka asemesta nykyisin käytetään polyesterikangasta. Teollisessa laakapainossa painokaavion leveys kattaa koko kankaan leveyden. Leveimmillään se riittää jopa parivuoteen pussilakanan painamiseen. Raportin pituus voi puolestaan vaihdella mallin mukaan. Näin ollen tällä painotekniikalla on mahdollisuus toteuttaa suuriakin mallikertoja, kuten esimerkiksi paneelikankaita. Tunnetuin laakapainotekniikan käyttäjä lienee Marimekko. Laakapainotekniikka luokitellaan rotaatiopainotekniikan kanssa kaaviopainotekniikoiksi. (Laurikainen & Niinimäki 2008, 224; Pellonpää-Forss 2009, 20–21, 153.)

KUVIO 12. Laakapaino. (BBC 2014, viitattu 27.3.2017)

2.3.2 Rotaatiopaino

Myös kaaviopainotekniikaksi laskettava rotaatiopaino määrittää tarkasti käytettävissä olevat kuosiraportin korkeudet. Tässä tekniikassa kuvio valotetaan metalliverkosta tehdyn painolierion ympärille, jonka ympärysmitta määrittää painettavissa olevan raportin korkeuden (kuvio 13). Tämän vuoksi painettavan raportin korkeus saa olla pääsääntöisesti enimmillään 64 senttimetriä ja tätä matalampien raporttien tulee puolestaan mennä korkeudeltaan kahdesti tai useamman kerran tasan annettuun määramittaan. Rotaatiopainon standardimitat ovat tutkielman liitteenä (liite 2). Kuvio voidaan lisäksi jakaa joissakin erikoistapauksissa myös erillisille perättäisille kaavioille, jotka mahdollistavat useita metrejä korkean raportin painamisen. Raportin leveys voi olla rotaatiotekniikalla painettaessa mitä tahansa, mutta kuitenkin enintään painettavan kankaan levyinen. Rotaatiopainotekniikka mahdollistaa katkeamattoman kuvapinnan painamisen ja nopean tuotantotahdin. (Laurikainen & Niinimäki 2008, 224; Pellonpää-Forss 2009, 21, 25, 220.)

KUVIO 13. Rotaatiopaino. (BBC 2014, viitattu 27.11.2017)

Kuosisuunnittelijan on tiedettävä raporttia tehdessään, minkä korkuisia mallikertoja hän voi suunnitella, mikäli painotekniikaksi on valittu rotaatiopainatus. Rotaatiopaino takaa yleisesti hyvän painolaadun ja käytettävien värikoodien ansiosta painetun kankaan sävyt vastaavat suunnitelmaa. Toisaalta jokainen käytetty värisävy nostaa painokustannuksia, koska jokaisesta väristä on tehtävä oma kaavionsa (Niinimäki 2008, 220). Parhaimmillaan värisävyjä on käytettävissä neljästä

kahdeksaan, mutta usein ne rajautuvat kustannusten vuoksi pohjakankaan värin lisäksi kahdesta kolmeen värisävyyn. Käytettävät värimäärät vaikuttavat luonnollisesti omalta osaltaan kuosisuunnitelman lopulliseen ulkoasuun.

Rotaatiopainossa käytössä olevien Pantone-värikoodien avulla voidaan varmistaa että suunnittelija, asiakas ja tehdas puhuvat täysin samasta värisävyistä. Graafinen – sivusto kertoo, että Pantone-värien vahvuus ovat tasalaatuiset värit ja kohdistusongelmien väheneminen. Numerokodein merkityt sävyt varmistavat toivotun lopputuloksen. (2015b, viitattu 27.11.2016.) Pantone-värikarttoja käyttämällä osapuolet voivat valita jokaista miellyttävät värisävyt ja varmistua siitä, että valitut sävyt toistuvat myös kankaalle juuri toivotun laisina.

Pantone® on amerikkalaisen yhtiön 1963 kehittämä värien tunnistusjärjestelmä. Tekstiileille suunnatut Pantone-värivihkat voivat olla kallis hankinta yksittäiselle suunnittelijalle, mutta maksavat varmasti itsensä takaisin ajan kuluessa. Adobe Photoshop – kuvankäsittelyohjelmaan on myös saatavissa erikseen ladattava tekstiileille soveltuva Pantone-värikartta. (Pellonpää-Forss 2009, 133.)

2.3.3 Digipaino

Digitaalinen kangastulostus mahdollistaa perinteisten kuosikuviointien lisäksi myös valokuvamaisten kuvien siirtämisen kankaalle. Digipainossa kuvio siirretään suoraan kankaalle tietokoneavusteisesti tulostamalla, jonka vuoksi värien käyttöä tai mallikerran kokoa ei tarvitse rajata. (Laurikainen & Niinimäki 2008, 224.) Mielestäni digipaino antaa kuosisuunnittelijalle entistä vapaammat kädet työskentelyyn. Kuosi voidaan luoda täysin perinteisesti tai vaikkapa yhdistelemällä valokuvaa ja piirrosta. Koska digiprinttaus kykenee siirtämään kankaalle tarkasti mitä tahansa, se ei myöskään salli virheitä. Digipainoon lähetettävät raportit tulee tarkastaa erityisen hyvin, sillä kaikki, jopa yhden pikselin eli digitaalisen kuvapisteen kokoiset virheet voivat tulostua sellaisenaan kankaalle. Digipainoa varten kuosien tekeminen vaatii siis suunnittelijalta erityistä huolellisuutta.

Digipaino on rotaatiopainoa kalliimpi painomenetelmä. Seulamaksuja siihen ei luonnollisesti kuulu, mutta digipainossa painetun kangasmetrin hinta on noin puolet kalliimpaa rotaatiopainoon verrattuna. Digipaino mahdollistaa hyvinkin pienien kangaserien painamisen. Pääsääntöisesti

pienin painettava erä tehtaalla on yhden kangasrullan verran. Mitä pienempi erä on kysymyksessä, sitä kalliimmaksi se tulee tilaajalle. (Törnström, sähköpostihaastattelu 2.1.2017.) Pienien kangasmäärien tilausmahdollisuus on kuitenkin hinnastaan huolimatta tuonut omien kuosien toteuttamisen yhä useampien yritysten ja jopa yksityisten henkilöiden ulottuville.

Valmiita kuosikankaitani vastaanottaessani olen huomannut, että vaikka värimäärät ovatkin digipainossa rajattomat, värimäärittely voi asettaa toisinaan omia haasteitaan. Valmiin kankaan sävyt voivat välillä poiketa suunnitellusta, mikä varsinkin suunnitteluvaiheessa tarkkaan valittujen värien kohdalla saattaa vaikuttaa lopputulokseen ja jäädä siten harmittamaan. Törnström kertoo myös, että digipainatuksen värintoiston isoin ongelma on ollut juurikin sävyjen hallittavuudessa. Digipainokoneen asetukset muuttavat värisävyjä todella herkästi. Tästä johtuen samalla tiedostolla painetut erät voivat erota sävyiltään selkeästikin toisistaan. (Sähköpostihaastattelu 2.1.2017.) Digiprinttiin lähetettävien kuosiraporttien tiedostovaatimukset löytyvät tutkielman liitteistä (liite 3).

Mielestäni digipainatus on kuitenkin ansaitusti lunastanut oman paikkansa kangaspainotekniikkana muiden joukossa. Tekniikat, koneet ja menetelmät kehittyvät kaiken aikaa ja sen myötä myös kuosisuunnittelun kenttä laajenee ja rikastuu huimaa vauhtia.

3 KUOSISUUNNITTELIJA SISÄLLÖN LUOJANA

Kuosisuunnittelu elää jatkuvasti muuttuvien muotisuuntauksien ja kehittyvien tekniikoiden myötä muutoksen alla. Väri- ja kuviomielytykset vaihtelevat. Painotekniikat tuovat uusia mahdollisuuksia ja innostavat kehittämään raikkaita ilmaisutapoja. Aiheita ja tyyliä ennakkoluulottomasti, rohkeasti ja taidokkaasti käyttävä kuosisuunnittelija toimii inspiroivana esikuvana luodessaan jotain uutta (Åhlberg & Jarneryd 1972, 27). Kuosisuunnittelija pääsee tekemillään kuvio- ja sävyvalinnoilla osaltaan vaikuttamaan kohderyhmänsä mieltymyksiin.

Ympäröivä visuaalinen maailma vaihtuvine tyyli- ja muoti-ilmiöineen vaikuttavat luonnollisesti omalta osaltaan kuosisuunnitelmiin. Ideoita ammennetaan perinteisesti myös kuvataiteista ja arkkitehtuurista. Suunnittelijan tulee jatkuvasti kehittää omia taitojaan ja uudistaa tyyliään. Kilpaileville asiakkaille tehdyt kuosit eivät voi olla liian samankaltaisia, vaikka oma tunnistettava kädenjälki niissä näkyisikin. (Åhlberg & Jarneryd 1972, 27; Niinimäki 2008, 218.)

Oman kokemukseni mukaan tutkielman luvussa 2 kuvatut kuosisuunnittelun tekniikat, tiedot ja rajaehtojen tuntemus luovat jo todella hyvän pohjan alalla toimimiseen. Mielikuvat toteutetaan kuviksi, sommitellaan, sävytetään ja saatetaan painotekniikan asettamisrajoissa raportiksi. Tärkeintä lienee muistaa, ettei pelkkä kiva kuva aivan vielä riitä. Parhaimmillaan sekin toki on jo paljon, mutta ollakseen lopulta osa kankaankuviointia se tulee osata saattaa oikeanlaiseen muotoonsa. Tällöin vasta on mahdollista hahmottaa toimiiko kuvio lopulta lainkaan kuosina. Törnström kertoo, että heille lähetetään jatkuvasti paljon kuosiehdotuksia. Suuri osa saapuneista ehdotuksista jää kuitenkin syystä tai toisesta toteuttamatta. Suurin osa kuosien lähettäjästä on aloittelijoita tai heillä ei ole kangaskuosien tekemisestä mitään käsitystä, vaikka ne muutoin toimisivatkin ammatikseen esimerkiksi suunnittelijana tai graafikkona. Uuden kokemattoman suunnittelijan opastus vaatii aina valtavasti työtä, joten vain todella harva tarjous lopulta menee läpi. Lisäksi kaikki suunnitelmat eivät tyylillisesti vain myy kankaana. On hyvä tiedostaa, että taiteen tekeminen sellaisenaan on eri asia kuin kuosin kulutustuotteeksi toteuttaminen. Väärään ajankohtaan tarjotut suunnitelmat jäävät myös herkästi toteuttamatta. Sesonkikankaiden tulee olla kauppialla myynnissä oikeana ajankohtana, jolloin se tarkoittaa sitä että kesähelteellä suunnitellaan jo pitkälti tulevan syksyn ja talven kuoseja. (sähköpostihaastattelu 2.1.2017.)

4 AINEISTON KERUU JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkielmani aineisto koostuu yksilöhaastatteluista. Valitsin haastateltavikseni kolme ammatikseen kuosisuunnittelijana työskentelevää henkilöä, joista jokainen on onnistunut luomaan näkyvän uran aina kansainvälisiä markkinoita myöten. Haastateltavinani toimivat kuosisuunnittelijat Leena Renko, Anniina Isokangas ja Sari Pelho. Tarkoitukseni on tutkia heidän avullaan onnistuneen kuosisuunnittelun keskeisiä tekijöitä. Jokainen haastateltava vastasi omalta osaltaan esittämiini avoimiin kysymyksiin sekä täytti laatimani lomakkeen, jolla pyysin heitä pisteyttämään kymmenen kuosisuunnitteluun liittämäni määrettä tärkeysjärjestykseen. Haastattelukysymykset sekä pisteytyslomake löytyvät tutkielmani liitteistä (liite 4 ja liite 5).

Nauhoitin Leena Rengon haastattelun kuosisuunnittelijan kotona 16.12.2016. Pisteytyslomakkeen hän täytti pyynnöstäni sähköisesti myöhemmin. Anniina Isokankaan ja Sari Pelhon haastattelut toteutin sähköpostin välityksellä tammikuun 2017 lopulla. Sähköpostihaastattelut olivat eri kaupungissa asuvien suunnittelijoiden aikataulujen sovittamisen kannalta paras ratkaisu. Haastateltavat saivat näin ollen oman rauhansa haastattelukysymyksiin ja pisteytyslomakkeeseen vastaamiseen. Pyysin samalla heiltä myös lyhyttä esittelyä itsestään sekä kuvaa heille jollakin tavalla merkityksellisimmistä kuosista. Kaikki vastaukset olivat saapuneet minulle vajaan kolmen viikon päästä kysymysten lähettämisestä. Jokainen haastateltava antoi luvan nimensä julkaisuun tutkielmassani.

Tutkielman haastateltavat valikoituivat pitkälti kuosialan toimijoiden tuntemukseni pohjalta. Jokainen haastattelemistani kuosisuunnittelijoista on kyennyt tekemään itsensä ja työnsä tunnetuksi sekä saavuttamaan vakiintuneen paikan kuosisuunnittelun saralla. Itsekin alalla työskentelevänä olen päässyt henkilökohtaisesti jo vuosia seuraamaan sivusta Leena Rengon, Anniina Isokankaan ja Sari Pelhon uran kehittymistä. Heidän valintansa haastateltaviksi tuntui näin ollen varsin luontevalta ratkaisulta. Tutkimukseni taustamateriaalina esittelen seuraavaksi tarkemmin haastateltavani, heidän pohjakoulutuksensa sekä sen, kuinka he ovat lopulta päätyneet kuosisuunnittelijoiksi.

4.1 Leena Renko

Leena Renko on koulutukseltaan taiteen kandidaatti. Rovaniemellä opiskellessaan hänen pääaineenaan oli tekstiiliala ja sivuaineenaan taidehistoria. Koulussa ei oikein tahdettu nähdä Leenan kuosien taiteellista arvoa, vaan sitä pidettiin lähinnä lapsekkaana piirtelynä. Leena ei pahoittanut palautteesta mieltänsä, vaan halusi nimenomaa kieltäytyä olemasta aikuinen ja vakavasti otettava.

Kuosisuunnittelu astui nykyisessä muodossaan mukaan Leenan voitettua kuosisuunnittelukilpailun 2009. Tänä päivänä Leena työllistää itsensä kuosisuunnittelulla. Yritystä hän ei ole kuitenkaan vielä perustanut. Leena suunnittelee kuoseja useille kangasvalmistajille ympäri maailmaa. Hänen kuosinsa ovat todella suosittuja varsinkin Pohjoismaissa. Leenan rakkaus satuihin ja satukirjoihin sekä vapaa, lennokas ja retromainen tunnistettava tyylinsä välittyy vahvasti hänen kuoseistaan. (Renko, haastattelu 16.12.2016; Törnström, sähköpostihaastattelu 2.1.2017.) Yksi Leenan suosituimmista ja myydyimmistä töistä lienee kuosi nimeltään Paratiisin puutarha (kuvio 14). Kuosia on myyty painettuna lukuisissa eri väri variaatioissa ja materiaaleissa.

KUVIO 14. Leena Rengon suunnittelema Paratiisin puutarha. (Verson Puoti, viitattu 25.2.2017)

4.2 Anniina Isokangas

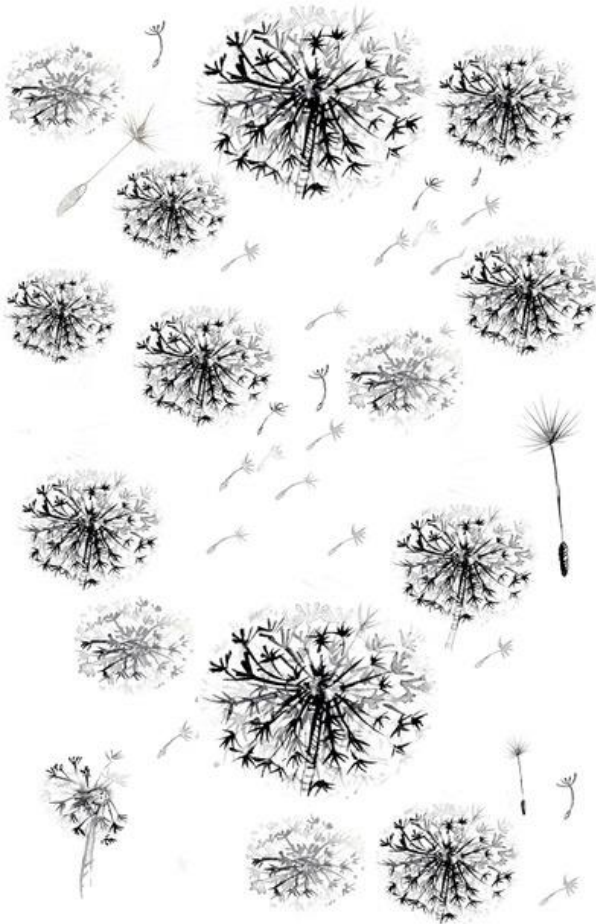
Anniina Isokankaalla on AMK-muotoilijan koulutus keramiikka- ja lasialalta. Lapsuuden ja nuoruuden hän on harrastanut kuvataidekoulua, jonka kautta taide ja taiteen tekeminen eri muodoissaan ovat tulleet tutuiksi. Myöhemmin hän on myös opiskellut yrittäjän ammattitutkinnon ja media-assistentin opintoja sekä suorittaa parhaillaan yritysjohtamisen ammattitutkintoa. Käsityöt ovat aina olleet Anniinalle rakas harrastus, josta muodostuikin lopulta ammatti vuonna 2011. Tuolloin Anniina perusti PaaPii Design -yrityksen. Alkujaan alaveteliläisen keittiön pöydältä tietoisuuteen ponnistanut käsityöyrittös on laajentanut toimintaansa sisustustuotteiden ja pehmolelujen valmistuksesta aina omiin kuoseihin sekä vauvojen, lapsien ja naisten vaatemallistoihin saakka. Paapiin vaatemallistolle on myönnetty Suomalaisen Työn Liiton Avainlippu-merkki. Anniinan yritys työllistää parhaillaan viisi työntekijää. Hänet huomioitiin yrityksensä kanssa Suomen Yrittäjien valtakunnallisella Vuoden Nuori Yrittäjä -palkinnolla vuonna 2016. (Isokangas, sähköpostihaastattelu 12.2.2017; PaaPii Design 2017, viitattu 25.2.2017.) Anniinan suunnittelema kuoseista hänelle itselle rakkaimpiin kuuluu Sammalpolku (kuvio 15).

KUVIO 15. Anniina Isokankaan suunnittelema kuosi nimeltään Sammalpolku. (PaaPii Design, viitattu 5.3.2017)

4.3 Sari Pelho

Sari Pelho on jyväskyläläinen kuvittaja ja kuosisuunnittelija. Hän on koulutukseltaan sairaanhoitaja AMK. Kolmannen lapsen syntymän myötä Sari huomasi haluavansa tehdä muutakin kuin anestesiahoitajan töitensä ja alkoi piirtää aikaisempaa aktiivisemmin. Koko ikänsä enemmän ja vähemmän piirtäneenä ja akvarelleja maallaneena Sarille syntyi pian halu luoda kaunista ja mielikuvituksellista katsottavaa niin lapsille kuin aikuisillekin. Kotiäitiys kolmen pienen pojan äitinä loi lopulta tilaisuuden yrityksen luomiseen. Syntyi yritys nimeltään Pelhodesign. Alussa Sari keskittyi printtutuotteiden ja korttien tekemiseen, mutta huomasi pian, että hänen kuviaan voisi toteuttaa myös kuoseiksi. Tänä päivänä Sarin yritys suunnittelee kuoseja yrityksille, kuvittaa värityskirjoja ja suunnittelee ja myy kortteja sekä printtejä. (Pelho, sähköpostihaastattelu 24.1.2017.) Sari mainitsee yhdeksi rakkaimmaksi työkseen Höntyvät -nimisen kuosin (kuvio 16). Tämä kesäaamuna terassilla maalattu voikukan höntylöitä kuvaava työ synnyttää tekijässään yhä iloa ja hienoja muistoja onnistuneesta kuosiyhteistyöstä tilaajan kanssa.

KUVIO 16. Sari Pelhon suunnittelema kuosi nimeltään Höntyvät, Pelhodesign

5 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimukseni päämääränä oli selvittää, mitkä ovat onnistuneen kuosisuunnittelun keskeiset tekijät ja mitä sen taiteellinen prosessi pitää sisällään. Lisäksi tutkimuksen edetessä heräsi kiinnostus siihen, olisiko tutkimustulosten valossa mahdollista luoda ikään kuin kaava onnistuneelle kuosisuunnittelulle. Lähdin tutkimaan asiaa haastatteleamalla kolmea menestynyttä kuosisuunnittelijaa Leena Renkoa, Anniina Isokangasta ja Sari Pelhoa ottaakseni selvää, onko heidän työskentelytavoissaan, arvoissaan, luonteenpiirteissään tai intohimossaan työskentelyyn jotakin yhteneväisiä piirteitä. Haastateltavat valikoituvat tutkimukseen kuosialalla sekä kangastuottajien että kuluttaja-asiakkaiden keskuudessa hankkimansa tunnettavuuden ja suosion myötä.

Pyrin selvittämään Rengon, Isokankaan sekä Pelhon haastattelujen kautta heidän tapansa työskennellä, suhdettaan asiakkaisiin sekä asioita ja ominaisuuksia, joita he nostavat menestyksensä keskeisiksi tekijöiksi. Kuten luvun 4 esittelyteksteistä käy ilmi, jokaisella haastateltavalla on toisistaan poikkeava pohjakoulutus. Tämän vuoksi yhdeksi tutkimuksen pääkohdaksi nousikin haastateltavien käsitys olemassa olevan koulutuksen tarpeellisuudesta. Taiteellisen prosessin kuvauksen avulla on tarkoitus avata suunnittelijoiden tapaa työskennellä taiteellisella alalla. Muiksi pääkohdiksi tutkimukseen päätyivät asiakassuhteet sekä suunnittelijoiden ajatukset siitä, mitkä tekijät ovat mahdollisesti vaikuttaneet heidän menestymiseensä.

5.1 Pohjataidot ja muotokieli

Ajatukset alakohtaisen koulutuksen merkityksestä vaihteli hieman haastateltavien välillä. Isokangas ja Pelho arvelivat, että jonkinlainen taiteen pohjakoulutus voisi auttaa uralle pääsemiseen ja siellä toimimiseen. Renko puolestaan ainoana alan koulutuksen käyneenä koki, ettei hän juuri ollut saanut koulutukseltaan sitä, mitä on lopulta urallaan tarvinnut. Hän uskoi taitojensa olevan pitkälti itseopittuja ja sovellettuja sekä toimintatapojensa kokemuksen kautta karttuneita. Kuosisuunnittelun tekniikoiden oppimista kaikki haastateltavat pitivät yleisesti ottaen täysin opeteltavissa olevana asiana ilman koulutustakin. Yleisesti kuosisuunnitteluun liittyvien

lainalaisuuksien eli sääntöjen lisäksi Renko mainitsi opeteltavissa olevien tekniikoiden rinnalle kuvankäsittelyohjelmien käytön ja piirustustaitojen lisäksi jopa värisilmän.

Minulta kysyttiin kerran että onko värisilmä synnynnäistä, vai voiko sen oppia. Kyllä mielestäni senkin voi opetella. Toisilta sen oppiminen vaan käy helpommin. Toiset näkee helpommin mitkä sävyt sopivat yhteen. Sama homma on kuosisuunnittelussakin. Toisille se on luontaisempaa, mutta harjoittelun kautta voi oppia mitä vaan. Piirustustausta varmasti helpottaa. Tärkeintä on kuitenkin, että on halu tehdä sitä. (Leena Renko.)

Kuosisuunnittelijan olisi luonnollisesti hyvä tietää vaateustekstiilejä suunnitellessaan jotain vaatteiden kuosittelusta ja ompelemisesta. Renko muistutti, että useasti pienteollisesti toteutettavat tuotteet vaativat tuotantoonsa kankaita, jotka ovat vähintään kahteen suuntaan leikattavissa ja joiden kuosi on suunniteltu niin, ettei kaavoja tarvitse kohdistaa. Tämän kaltaisessa työssä tulee osata ottaa huomioon erilaisia seikkoja kuin kotiompelijoille suunniteltaessa. Kuosin sopivuutta valmiiseen vaatteeseen voi olla todella hankala hahmottaa, mikäli ei ole koskaan ommellut mitään.

Teknisiä taitoja tärkeämmäksi asiaksi Isokangas toi esiin oman muotokielen löytämisen ja kehittämisen. Tunnistettava tyyli on suunnittelijan imagon kannalta tärkeä osatekijä. Sillä on suuri merkitys kaupallisesti myös tilaajalle. Pelho lisäsi että tunnistettava tyyli ei suinkaan sulje pois tai rajoita kuosien monipuolisia toteuttamistapoja. Hänen tyyliään onkin luonnehdittu usein moninaiseksi, joka tarvittaessa vaihtelee asiakkaan toiveiden mukaan. Toteutuksessa käytetyt erilaiset tekniikat kynällä piirtämisestä aina akvarelleilla maalaamiseen vaikuttavat luonnollisesti osaltaan kuosin jälkeen ja tunnelmaan. Pelho luonnehti tyyliään tietyllä tavalla hyvin realistiseksi. Renko puolestaan arveli, että rakkaus satukirjakuvituksiin ja lapsekkaaseen tulkintaan välittyy vahvasti taas hänen töistään. Jokaisen piirroksen taakse kätkeytyy yleensä joku tarina. Näin on myös Isokankaan kuoseissa. Itseasiassa Isokangas on jopa luonut nimet, tarinat ja tätä myötä myös jatkuvuutta jokaiselle hahmolleen. Kuosisuunnittelussa Isokankaalla on omien sanojensa mukaan kaksi erilaista tyyliä, joista toinen on graafisen pelkistetty ja toinen käsin piirretty sekä rouheampi. Isokangas kertoi että teennäisyys ja uusimpien trendien modifioiminen ei tunnu hänestä luontevalle, mutta lisäsi muodin kehityksen seuraamisen olevan tietenkin järkevää eikä sulkenut pois sen mahdollista heijastumista myöskään omaan työhönsä.

5.2 Taiteellinen prosessi

Kun iskee hyvä flow, niin saattaa tehdä monta sellaista kuosia, joista heti tietää piirtäessään, että tästä tulee tosi hyvä juttu (Leena Renko).

Taiteellisen intohimon toteuttaminen nousi vastauksissa yhdeksi kuosisuunnittelun merkityksellisimmäksi sisällöksi. Sama intohimo tekemiseen välittyi myös taiteellisen prosessin kuvauksessa, jolla kartoitettiin työvaiheita joiden kautta mielikuvat saatetaan lopulta valmiiksi kuosisuunnitelmaksi. Kuosin toteutus lähtee liikkeelle ajatustyöstä ja ideasta, joka pyörii tavalla toisella suunnittelun taustalla taukoamatta. Pelho sanoi ammentavansa ideat luonnosta, trendeistä, ihmisistä ja ylipäätään elämästä. Myös Renko kertoi hakevansa jatkuvasti töilleen inspiraatiota ympäröivästä maailmasta sekä esimerkiksi vanhojen satukirjojen kuvituksista. Isokankaan ideat puolestaan saavat alkunsa muun muassa muistoista, tunnetiloista, runoista ja tarinoista sekä vaikkapa inspiroivista ihmisistä ympärillä. Kuosin idea voi tulla myös suoraan asiakkaalta, mutta tällöinkin lähestymistapa aiheeseen täytyy lähteä etsimään omien yhtymäkohtien kautta.

Isokangas kertoi tarvitsevänsä kuoseja tehdessään rauhallisen olotilan ja tarpeeksi työskentelyyn varattua aikaa. Suunnittelu vaatii siis oikean hetken, jota yrittäjän arjessa voi olla ajoittain hankalakin löytää. Isokangas tavoittelee piirtäessään hyvää sisäistä tunnetta. Kun idea on olemassa, tarvittavat taustatiedot selvitetty ja mielikuva kuosista on syntynyt, Isokangas aloittaa piirtämisen tusseilla irtopapereille. Yhtä lailla Pelho ja Renko toteuttavat luonnoksensa käsin piirtäen tai maalaten. Samasta hahmosta tehtyjä luonnoksia voi tulla useita suunnittelijan etsiessä sille oikeita asentoja ja luonnetta. Luonnosteluvaiheessa pohditaan myös kuosin mahdollisia muita elementtejä sekä sitä miten kaiken voisi lopulta saada jatkumaan kankaalla kauniisti. Huolelliseen luonnosteluun saa näin ollen helposti kulutettua paljon aikaa. Kuten muussakin taiteellisessa työssä ei pisinkään toteutukseen käytetty aika tunnu riittävältä, mikäli aihe ei synnytä tekijässään taiteellista luomisvirettä. Renko luonnehti tällaisiksi töiksi esimerkiksi toimeksiannot, jotka tuntuvat liian tiukasti rajatuilta aiheelta ja tyyliä myöten. Tällaiset työt saattavat jäädä pitkiksi ajoiksi odottamaan innostusta ja aiheuttaa pahimmillaan suorituspaineita ja stressiä. Kaikista helpoiten kuoseja syntyy inspiraation kautta.

Kuvat voivat joskus olla harkitsemattomiakin, sillä pidän jossain määrin epätäydellisyydestä ja lapsenomaisuudesta. Kuosin osaset voivat olla useilla eri papereilla ja lopullinen kombo rakentuu vasta koneella. ”Pyöreän ei tarvitse olla pyöreä”, sillä vähän sinnepäin muoto on helpommin lähestyttävä ja luonnollinen. (Anniina Isokangas.)

Kuosin työstäminen ei eroa välivaiheiltaan ja järjestyksiltään juurikaan toisistaan haastateltavien välillä. Kun käsin piirretyt luonnokset hahmoineen sekä muine elementteineen ovat valmiit, ne skannataan tietokoneelle, jossa kuosin siistiminen ja muodostaminen lopulta alkaa. Raporttia kasatessa tarkkaillaan muodostuvan pinnan jatkuvuutta sekä tasapainoista sommittelua. Tarvittaessa uusia elementtejä piirretään lisää tai ylimääräisiä poistetaan. Kaikkien elementtien ollessa kohdallaan alkavat värikokeilut. Digipaino on mahdollistanut rajaamattomine sävyineen suunnittelijoille yhä vapaammat kädet kuosien värityksien toteutukseen. Renko kertoi käyttävänsä värisävyjen säätämiseen todella paljon aikaa. On tärkeää että sävyt ovat mahdollisimman harmoniset ja miellyttävät silmää, ja tumman sekä vaalean skaalat ovat tasapainossa.

Sitten lopulta kaiken tämän työn, ideoinnin, luonnostelun, kasaamisen ja värisäädön jälkeen näytän sen kuosin asiakkaalle...ja aloitan kommenttien jälkeen mahdollisesti kaiken alusta (Leena Renko).

5.3 Asiakkaat

Asiakkaan toiveet ja niiden täyttäminen nousi vastauksissa pisteytyslomakkeen (liite 5) tärkeimmäksi kohdaksi. Jokainen suunnittelija kertoi olevansa valmis muokkaamaan kuosia asiakkaan toiveiden mukaisesti niin monesti kuin tarve vain vaatii. Renko kertoi muokanneensa jotakin kuosia jopa puoli vuotta. Tuollaiselle aikavälille mahtuu todella monta versiota. Käsin piirrettäessä se saattaa tarkoittaa muutosten tullessa sitä, että koko työ tulee aloittaa alusta. Pelho puolestaan mainitsi lähettävänsä asiakkailleen kuvia prosessin eri vaiheissa, jolloin lopputulokseen vaikuttaminen on helpompaa kuin täysin valmiiksi saatetun työn kohdalla. Kun kuosin eteen on valmis näkemään vaivaa ja muuttamaan sitä asiakkaan toiveiden mukaan, siitä voi lopulta tulla paljon parempi kuin olisi osannut kuvitellakaan. Isokangas muistutti myös, että omista näkemyksistäänkin on kuitenkin hyvä uskaltaa pitää perustellusti kiinni. Toimiva kuosi syntyy molemmin puolisessa yhteistyössä.

Koetan aina miettiä miten toimisin niin, että minä olen tyytyväinen ja asiakas on tyytyväinen ja asiakkaan asiakkaat ovat tyytyväisiä. Ja sitten vielä mahdollisesti niiden ompelevien ihmisten lapset ovat tyytyväisiä. (Leena Renko.)

Isokangas, Pelho ja Renko tekevät jokainen töitä suomalaisten kangasalan yritysten lisäksi myös kansainvälisten toimijoiden kanssa. Asiakasjoukko on laaja ja moninainen. Asiakkaan ja kuosisuunnittelijan välinen työskentely tapahtuu pääsääntöisesti joko Facebookin tai sähköpostin välityksellä. On siis hyvin tavallista, etteivät suunnittelija ja asiakas ole mahdollisesti vuosiakin kestäneen työsuhteen aikana koskaan kohdanneet toisiaan kasvotusten. Renko sanoi pyrkivänsä tapaamaan paikallisia yrittäjiä aina kun mahdollista. Kasvokkain kohtaaminen auttaa suunnittelijaa hahmottamaan tietysti aina paremmin asiakasta ja tämän toiveita.

5.4 Menestys

Isokangas, Pelho ja Renko ovat jokainen saavuttaneet kuosisuunnittelijoina aseman, jossa heidän ei juurikaan tarvitse tarjota töitään mihinkään, vaan niitä tullaan kysymään suoraan heiltä. Heidän kuosejaan ostetaan ympäri maailmaa ja halutuimmat kuosit saatetaan myydä kotimaassa hetkessä loppuun. Sekä Isokankaan että Rengon uran alkutaipaleelle on kuulunut vahvasti käsityöteemaisen blogin pitäminen. Blogi on toiminut molemmilla osaltaan markkinoinnin kanavana, jonka kautta on sittemmin löytynyt myös ensimmäisiä asiakkaita. Renko kertoi olevansa yhä tänä päivänä yllättynyt saamastaan suosiosta, vaikka on työskennellyt alalla jo vuosia. Hän arveli omaan menestykseensä vaikuttaneen sen, että hän on aina pyrkinyt olemaan nöyrä ja palvelualtis kuosintekijä. Tekemällä töitä jokaisen kuosin eteen niin, että sen voi lähettää ylpeänä painoon eikä se ei jää kangaskauppiiaan hyllyyn pyörimään, voi vaikuttaa osaltaan siihen, että uusia kuositulauksia tulee jatkossakin. Pelho puolestaan pohti, että hänen menestykseensä on saattanut vaikuttaa myös se, että hän on antanut ihmisille mahdollisuuden tutustua ja samaistua itseensä olemalla oma itsensä ja avaamalla heille kotiaan. Asiakkaan samaistuminen suunnittelijaan nousi esiin myös Isokankaan vastauksissa. Kiinnostus suunnittelijan töihin voi hyvinkin saada alkunsa samankaltaisista elämäntilanteista. Isokangas koki kuosiensa menestyneen mahdollisesti myös suunnittelemiensa hahmojen ympärille luotujen nimien, tarinoiden ja jatkuvuuksien myötä.

Menestystä on todella hankala ennustaa. Tuolla saattaa olla paljon hyvin suunniteltuja kuoseja, jotka ei koskaan nouse suosikeiksi. Ilmiönä se on todella mielenkiintoista. Suunnittelija joutuu näkemään hieman vaivaa, että tekee hyvän kuosin ja koettaa tehdä siitä ajankohtaisen. Ja kuosin teittäjän pitää myös osata markkinoida ja hommata oikeat ihmiset joiden päällä tai joiden kuvissa se kuosi esiintyy, että siitä tulee haluttu. (Leena Renko.)

Suunnittelijan nimen koettiin yleisesti ottaen tuovan lisäarvoa kuoseille. Isokangas mainitsi nimen pitävän sisällään referenssinä aiemmat onnistumiset ja luoton kuosisuunnittelijan makuun. Pelho uskoi myös, että tekijän tunnistaminen ja tietäminen kuosin takana on merkittävää myynnin kannalta. Monelle kuluttajalle näyttäisi olevan tärkeää kokea tuntevansa merkinluojan. Renko kertoi yhtä lailla nimellä olevan merkitystä uusien asiakaskontaktien luomisessa ja tilauksien saamisessa, mutta halusi kuitenkin uskoa myös, että hyvä kuosi myy itsensä tekijästään riippumatta. Työn mukanaan tuomaa julkisuutta ja sen vaatimaa esillä olemista ei koettu sellaisenaan kauhean luontaiseksi asiaksi. Isokangas sanoi tottuneensa esiintymään ja olemaan esillä vähitellen vuosien kuluessa, sillä näkyvyys on hyvästä ja tavoiteltavaa yrittämistä silmällä pitäen. Pelho lisäsi, ettei ketään löydetä piilosta ja että tunnettu perisuomalainen vaatimattomuus ei tuo toimeentuloa eikä uusia töitä.

Isokangas sanoi, että nopea päätöksentekokyky, rationaalisuus ja niin sanotut kylmät arvot ovat auttaneet häntä uralla eteenpäin. Alalla on hankala pärjätä, jollei ole valmis puolustamaan omia oikeuksiaan. Isokangas mainitsi, että hänen pehmeä puolensa välittyy puolestaan hänen kuosiensa kautta. Pelho taas kertoi olevansa työssään muun muassa täsmällinen, ystävällinen ja luova, kun taas Renko peräänkuulutti kuosisuunnittelijan nöyryyttä ja sensitiivisyyttä asiakkaita kohtaan.

Kuosisuunnittelun tulevaisuus koetaan tällä hetkellä hyväksi. Suomalaisia kuosisuunnittelijoita on alettu arvostaa myös maailmalla yhä enemmän. Sinänsä ala siis työllistää taitavia tekijöitään. Isokangas rohkaisti kuosisuunnittelijaksi haluavia hyödyntämään sosiaalisen median välineitä oman osaamisen markkinoinnissa, palautteen saannissa sekä kiinnostuksen ja kysynnän luomisessa. Isokankaan tapaan myös Pelho kehotti mainostamaan itseään ja tuomaan töitään esille sekä ottamaan rohkeasti palautetta ja arvostelua vastaan.

Älä pelkää virheitä. Älä pelkää arvostelua, sillä kaikilla on oma mielipiteensä asiasta. Älä pelkää hypätä tuntemattomaan, vaan luota että vaikka ne siivet eivät kantaisikaan pitkälle, olet ainakin yrittänyt. Ole säntillinen työssäsi. Älä odota että joku hakee sinut kotoa. Mainosta itseäsi ystävällisesti ja tuo töitäsi esille vaikka suomalaiset eivät siihen ole tottuneet. (Sari Pelho).

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TULOKSET

Haastattelut toivat esiin paljon tärkeitä seikkoja kuosisuunnittelijan työnkuvaan liittyen. Kysymys kuosisuunnittelijalta vaadittavasta koulutuksesta jakoi hieman mielipiteitä. Vastaukset eivät sinänsä yllättäneet, mutta jakautuivat vastaajien oman koulutustaustan mukaisesti varsin mielenkiintoisesti. Ne haastateltavat, joilla ei ole suoranaista koulutusta alalle, arvelivat koulutuksesta olevan hyötyä, kun taas tämän koulutuksen omaava henkilö ei kokenut koulutuksestaan olleen juurikaan apua hänen tullessaan alalle. Lähtökohtaisesti näkemysten olisi luullut asettuvan juuri toisinpäin. Yhtenäisesti oltiin kuitenkin sitä mieltä, että kuosisuunnittelussa vaadittavat asiat ovat täysin opeteltavissa koulutustaustasta huolimatta. On selvää, että kuosisuunnittelun tekniikkaa koskevien sääntöjen ja taitojen osaaminen on välttämätöntä ja luo vahvan pohjan suunnittelijana toimimiselle. Tarvittavat tekniset taidot edesauttavat kuosisuunnitelmien saamista toteutukseen. Toisin sanoen ne ovat edellytys työsuhteiden syntymiselle. Kangasvalmistajilla on harvoin aikaa tai heillä ei välttämättä ole edes taitoja alkaa opettaa suunnittelijaa kuosiraportin kasaamisessa. Piirustus- ja taidetaitojen osaaminen ja niiden aktiivinen ylläpitäminen puolestaan auttavat osaltaan oman muotokielen ja tyylin löytämisessä ja kehittämisessä.

Kuosisuunnittelua ei niinkään pidetty pisteytyslomakkeen vastausten perusteella suoranaisesti taiteena, mutta sen kautta tapahtuva taiteellisen intohimon toteuttaminen nousi yhdeksi koko tutkimuksen tärkeimmistä kohdista. Kuosisuunnittelussa vaadittava taiteellisuus tuli selkeästi esille myös työskentelytavoista ja sen taiteellisen prosessin kuvauksesta. Onnistuneeseen työskentelyyn liitettiin selkeästi taiteen tekemiseen kuuluvia määreitä kuten inspiraatio ja flow-kokemus. Kuosien suunnittelu vaatii oman erityisen hetkensä eikä töitä juuri voi pakottaa etenemään ilman taiteellista luomisvirettä. Vastauksissa tuli ilmi myös että taiteelliselle luomiselle tyypillisen alitajuisen ajatustyön vuoksi kuhunkin toimeksiantoon käytettyä aikaa on vaikea arvioida. Näistä seikoista voi päätellä, että vaikka taiteen tekeminen sellaisenaan mielletäänkin eri asiaksi kuin kulutustuotteiksi toteutettavat kuosisuunnitelmat, sisälty niiden tekemiseen kuitenkin vahvasti taiteellinen puoli.

Asiakkaan toiveiden toteuttaminen koettiin sekä pisteytyslomakkeen että haastatteluvastauksien mukaan kuosisuunnittelun kaikista tärkeimmäksi osa-alueeksi. Nykyiset niin sanotut sähköiset asiakassuhteet toisaalta haastavat ja toisaalta taas luovat uusia mahdollisuuksia työsuhteiden syntymiselle ja sujuvuudelle. On totta, että asiakkaan mieltymyksistä ja esimerkiksi huumorintajusta on helpompaa päästä selvyYTEEN kohtaamalla hänet kasvokkain. Sähköpostin tai

muutoin netin kautta toteutettu kommunikointi ei näin ollen välttämättä sovi kaikille eikä kaikkiin tilanteisiin. Parhaimmillaan sähköisen viestinnän käyttö asiakaskontakteissa kuitenkin mahdollistaa työskentelyn joka puolelle maailmaa ja luo näin lisää kansainvälisiä työkontakteja.

Asiakastyytyväisyyden eteen oltiin valmiita tekemään paljon töitä. Niin sanotut hankalatkin asiakkaat haluttiin nähdä omaa ammattitaitoa kasvattavana kokemuksena. Yleisesti ottaen kuosisuunnittelija on siis valmis muokkaamaan työtään niin kauan, että asiakas on tyytyväinen. Asiakkaan osallistuminen omalta osaltaan kuosin suunnitteluun on luonteva osa yhteistyötä. Suunnittelijan on kuitenkin osattava ja uskallettava pitää omistakin näkemyksistään kiinni ja perustella tarvittaessa valintojaan vaikka kysymyksessä olisikin tilaustyö. Kompromissin ei tarvitse tarkoittaa sitä, että lopputulos on keskinkertainen. Parhaimmillaan yhteistyö johtaa parempaa lopputulokseen kuin kumpikaan osapuoli olisi osannut odottaakaan. Onnistuneet asiakassuhteet takaavat suunnittelijan toimeentulon lisäksi myös uusien tilausten saamisen ja asiakaskontaktien syntymisen.

Alalla menestymisen takana katsottiin yleisesti ottaen olevan kuosisuunnittelijan avoimuus ja helposti lähestyttävyyys. Oman työnsä ja jossakin määrin myös yksityisyytensä avaamisella uskottiin olevan merkitystä samaistumisen kokemuksen saavuttamisessa suunnittelijan ja kulutusasiakkaan välille. Positiiviset kokemukset suunnittelijan työstä lisäävät luonnollisesti asiakaskuntaa ja sitä kautta myös luovat tekijälleen nimeä.

Sosiaalisen median nostaminen tämän päivän markkinointikanavaksi on luontevaa. Blogien, Instagram-tilien ja Facebook-sivujen sekä ryhmien ja muiden kuvapalveluiden hyödyntäminen ovat hyviä väyliä oman osaamisen todentamisessa ja markkinoinnissa. Niiden käytöstä on hyötyä niin aloittelevalle kuin ammatissa jo toimivallekin kuosisuunnittelijalle. On selvää, ettei kukaan löydä suunnittelijaa ja hänen töitään mikäli hän ei itse tuo niitä esille ja anna siihen mahdollisuutta.

7 POHDINTA

Tutkielman tekeminen itselle näinkin läheisestä aiheesta osoittautui hetkittäin hankalaksi valinnaksi. Kun tutkimustulokset eivät juurikaan päässeet yllättämään minua, aloin pelätä hetkittäin, ettei tutkielma näin ollen ehkä tuottaisikaan tarvittavaa uutta informaatiota. Tiedostin kuitenkin samalla sen, että mikä on selvää kuosisuunnittelijana minulle, ei välttämättä ole sitä kaikille muille. Päästessäni täydentämään ja päivittämään tutkielman teoriaosuutta asiantuntijahaastattelun sekä oman olemassa olevan tietouteni kautta ymmärsin tutkielmani tarpeellisuuden. Silmiä avaavaa oli myös se tosiasia, etteivät pelkät visuaaliset ja graafiset taidot riitäkään kuosisuunnittelijaksi pääsemiseen mikäli tarvittava teoriapohja ei ole hallussa. On lopulta melko outoa edes olettaa kangasvalmistajan ehtivän opettaa kuosisuunnittelijalle, kuinka kuosisuunnitelma oikein tehdään. Opettamistakin toki tapahtuu hetkittäin, mikäli tarjottavat kuvitukset ovat esimerkiksi liian hienoja menetettäviksi. Itse olen myös päätenyt välillä opastamaan asiakkaitani painotavan mukanaan tuomista raportin kokovaatimuksista ja väriasetuksista. Näinhän ei välttämättä tarvitsisi olla, mikäli tieto olisi kätevästi ja helposti kaikkien löydettävissä tarvittaessa. Tutkimukseni kaltaiselle tietopakettile saattaa tässä valossa siis hyvinkin olla kysyntää.

7.1 Onnistuneen kuosisuunnittelun kaava

Tarkoitukseni oli selvittää löytyykö valitsemieni menestyneiden kuosisuunnittelijoiden työskentelytavoista, arvoista, luonteenpiirteistä tai intohimosta työhönsä jotakin yhteneväisiä piirteitä. Nopeasti selvisi, että suunnittelijoiden työskentelytavat todellakin olivat hyvin samankaltaiset. Eri kuosisuunnittelijoiden taiteelliset prosessit eivät siis juuri eronneet toisistaan. Lisäksi työmoraali tuntui olevan jokaisella hyvin korkea ja töitä oltiin valmiita tekemään tarvittaessa asiakkaan ehdoilla. Suunnittelijoiden selkeimmät erot olivat koulutustaustojen lisäksi lähinnä tyyllisiä ja persoonaan liittyviä asioita. Kaikki olivat onnistuneet takaamaan menestyksensä luomalla oman muotokielensä ja sitä kautta tavoittamaan oman asiakaskuntansa. Lisäksi näitä tekijöitä yhdistää mielestäni yksi erittäin tärkeä seikka, jonka he syystä tai toisesta jättivät mainitsematta haastatteluissa kohdallaan. Jokainen heistä on nimittäin äärettömän taitava työssään.

Pohdin tutkielmaa tehdessäni myös, voisiko onnistuneelle kuosisuunnittelulle luoda jonkinlaista kaavaa, joka vastaisi luomaani tutkimuskysymykseen onnistuneen kuosisuunnittelun keskeisistä tekijöistä, mutta myös voisi tukea samalla uusia kuosisuunnittelijoita urallaan alkuun. Tutkielmassa esiin tulleiden seikkojen mukaan kaava muodostui seuraavanlaiseksi:

1. Omien piirustustaitojen kehittäminen ja muotokielen luominen
2. Kuosisuunnittelussa vaadittavien tekniikoiden ja sääntöjen omaksuminen sekä tarvittavien kuvankäsittelyohjelmien käytön opettelu
3. Omien taitojen markkinointi ja näkyvyyden hankkiminen sosiaalisen median tai muun luontevan kanavan kautta
4. Kriitiikin ja palautteen avoin vastaanottaminen
5. Töiden tarjoaminen asiakkaille ja asiakassuhteiden luominen

Toivon tutkielmani tarjoavan alustavan teoriapohjan sekä muun tarvittavan tietouden kuosisuunnittelusta haaveileville. Uskon työni antavan osaltaan myös rohkeutta ja luovan kannustavaa sekä innostavaa ilmapiiriä alasta puhuttaessa. Ainakin tällä hetkellä kuosisuunnittelun tilanne sekä tulevaisuus näyttävät hyviltä. Suomalaisia suunnittelijoita arvostetaan ulkomailla koko ajan enemmän. Suunnittelijoidemme muotokieli koetaan hyvin erityiseksi ja on kaikeksi siksi niin kiehtovaa ja kiinnostusta herättävää kansainvälisillä markkinoilla. Ulkomaalaisten yhteyksien avautuessa työtehtäviä syntyy jatkuvasti lisää. Uusille tekijöille ja tyyleille on aina kysyntää myös suomalaisten kangasvalmistajien keskuudessa. Ei pidä myöskään unohtaa, että kuosisuunnittelun teoriapohjan osaaminen on täysin sovellettavissa myös muun muassa tapettien, lahjapapereiden, kaakeleiden ja printtituotteiden suunnitteluun.

7.2 Oma asemani kuosisuunnittelijana

Mietiskelin tutkielmani yhteydessä paljon myös omaa uraani kuosisuunnittelijana. Koin haastateltavieni tavoin kummastusta pohtiessani oman menestykseni avaimia. Aika pian ymmärsin kuitenkin, että olin aloittanut oman markkinointini jo vuosia ennen kuin olin tehnyt ensimmäistäkään kuosia. Tämä pohja, jolla nyt sain tukevasti seistä, oli muodostunut vähitellen käsityöaiheisen MuttuRalla®-blogini myötä. Olen saanut myöhemmin kuulla, että blogini on onnistunut tuolloin inspiroimaan sisällöllään ihmisiä ympäri maailmaa ja toiminut monen käsityöharrastuksen alulle

sysänneenä voimana. Blogin kautta olen siis pystynyt osoittamaan visuaalista osaamistani ja luonut lukijoitteni ja itseni välille juuri sen avoimen ja välittömän suhteen, mistä tutkimustuloksissakin aiemmin puhuttiin.

Myös muut tutkimustulokset osoittautuivat kohdallani hyvin samankaltaisiksi kuin tutkimukseen osallistuneiden kesken. Vastaukseni noudattivat samaa linjaa ja täyttämäni pisteytyslomake vastasi tuloksiltaan täysin haastateltavien antamien vastauksien keskiarvoa. Nostin yhtä lailla kuosisuunnittelun tärkeimmäksi osa-alueeksi asiakkaan toiveiden täyttämisen sekä taiteellisen intohimon toteuttamisen. Myönnän ajattelevani kuosisuunnittelua tietyllä tavalla taiteen tekemisenä, mutta lopputuloksena syntyvää kuosia en suoranaisesti kuitenkaan miellä taiteena.

Onnistuin saamaan tutkielmani kautta myös itselleni jonkin verran uutta tietoa. Tiedon saaminen keskittyi lähinnä uusiin sommittelutekniikoihin sekä eri painotapojen kustannuksiin. Mikä parasta, tutkielman tekeminen on tarjonnut minulle tilaisuuksia käydä luennoimassa työstäni kuosisuunnittelijana yleisemminkin.

7.3 Jatkotutkimusehdotukset

Taiteen määritelmä kuosisuunnittelusta puhuttaessa jäi kiinnostamaan minua henkilökohtaisesti laajemminkin. Voiko kulutustuote olla taidetta, tai jos taiteesta tuotetaan kulutustuote, lakkaako se olemasta taidetta ja mikäli lakkaa niin missä vaiheessa? Taiteen määritelmän ei tietenkään tarvitsisi olla kytkettynä kuosisuunnitteluun, mutta siitä voisi saada mahdolliselle tutkimukselle ainakin yhden mielenkiintoisen esimerkitapauksen.

Kuosisuunnittelua voisi hyvinkin tutkia enemmänkin laajemmalla otannalla. Eri vaiheissa urakehityksessään toimivat henkilöt voisivat rikastuttaa omalta osaltaan tuloksia. Lisäksi esimerkiksi kangastuottajien ja kulutusasiakkaiden haastattelut toisivat todennäköisesti aivan toisenlaisia näkemyksiä esitettyihin teemoihin.

LÄHTEET

BBC 2014. Design & techniques. Printing. Viitattu 27.3.2017 <
<http://www.bbc.co.uk/schools/gcsebitesize/design/textiles/productiontechniquesrev2.shtml>>

Graafinen 2015a. Sommittelu. Viitattu 27.11.2016.
<<http://www.graafinen.com/suunnittelu/yleista/sommittelu/>>.

Graafinen 2015b. Värijärjestelmät. Viitattu 27.11.2016.
<<http://www.graafinen.com/suunnittelu/varit/varijarjestelmat/>>.

Isokangas, A. 2017. Yrittäjä. PaaPii Design Oy. Sähköpostihaastattelu 12.2.2017. Tekijän hallussa.

Isoniemi, L. 2004. Painokankaan suunnitteluprosessi. Teoksessa Vira R. & Ikonen P. (toim.)
Esineet esiin!. Helsinki:Taiteen keskustoiminkunta, 77-82.

Juslin, P. 2009. Kuvankäsittely luonnoksen jatkotyöstämisessä. Teoksessa Pellonpää-Forss M.
(toim.) Kankaanpainanta. Välineet, suunnittelu, painaminen. Helsinki :Taideteollinen korkeakoulu,
171–193.

Laurikainen, J. & Niinimäki, K. 2008. Painettukangas ja painomenetelmät. Teoksessa K. Niinimäki
& M-R. Saloniemi (toim.) Kretongista printtiin. Suomalaisen painokankaan historia. Helsinki:
Maahenki, 223–224.

Niinimäki, K. 2008. Painokangassuunnittelu ja suunnittelijoiden ammatillinen toiminta. Teoksessa
K. Niinimäki & M-R. Saloniemi (toim.) Kretongista printtiin. Suomalaisen painokankaan historia.
Helsinki: Maahenki, 215–222.

PaaPii Design 2017. Sammalpolku trikoo. Viitattu 5.3.2017.
<<https://www.paapiidesign.com/sammalpolku-trikoo-vaaleanpunainen/>>.

PaaPii Design 2017. Info. PaaPiin tarina. Viitattu 25.2.2017. <<https://www.paapiidesign.com/info/>>.

Pelho, S. 2017. Yrittäjä. Pelhodesign. Sähköpostihaastattelu 24.1.2017. Tekijän hallussa.

Pellonpää-Fors, M. 2009. Kankaanpainanta. Välineet, suunnittelu, painaminen. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu.

Renko, L. 2016. Kuosisuunnittelija. Haastattelu 16.12.2016. Tekijän hallussa.

Törnström, T. 2017. Yrittäjä. Majapuu Oy. Sähköpostihaastattelu 2.1.2017. Tekijän hallussa.

Verson Puoti 2017. Kankaat. Paratiisin puutarha kotimainen trikoo. Viitattu 25.11.2017. <<http://www.versonpuoti.fi/product/1793/paratiisin-puutarha-mustavalkea-kotimainen-trikoo/>>.

Åhlberg, G. & Jarneryd, O. 1972. Käsipainanta. Suom. Kissu Hiisiö. Helsinki: Tammi. Alkuperäisjulkaisu 1969.

SOMMITELUTEKNIIKOITA

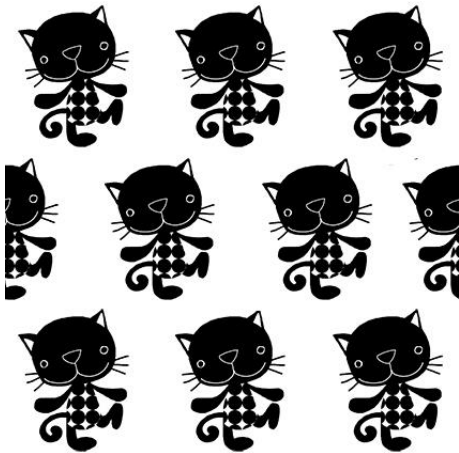
LIITE 1

Suora saman suuntainen raportti

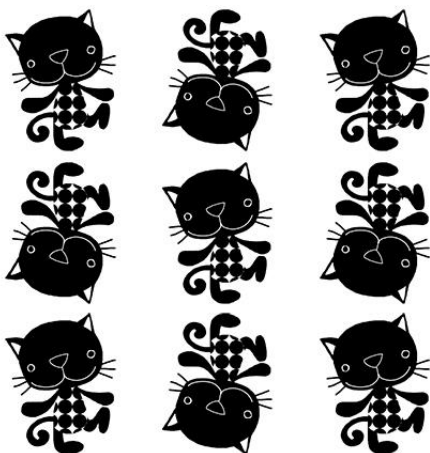
Puoli askelta nouseva raportti

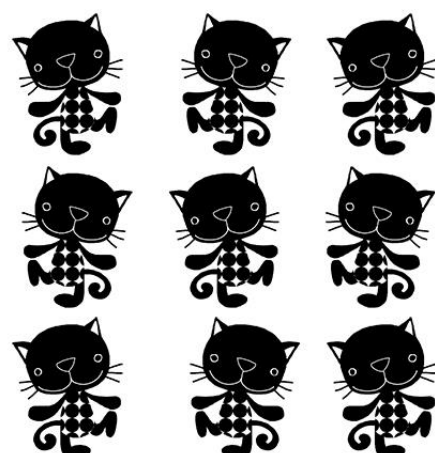
Tiili, puoli askelta sivuttain siirtyvä raportti

Vinotiili, puoli askelta vinottain siirtyvä raportti

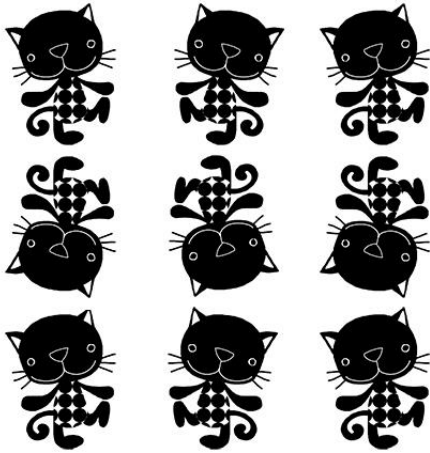
Peilautuminen pystysuunnassa

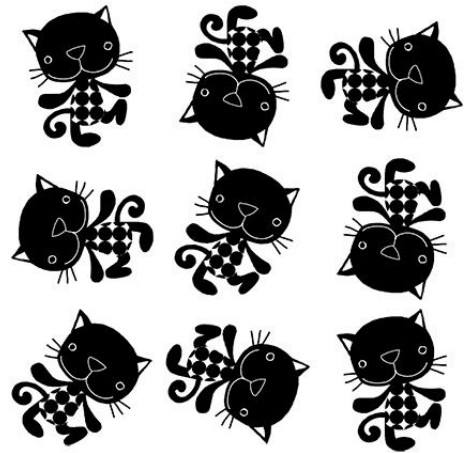
Peilautuminen sivusuunnassa

SOMMITELUTEKNIIKOITA

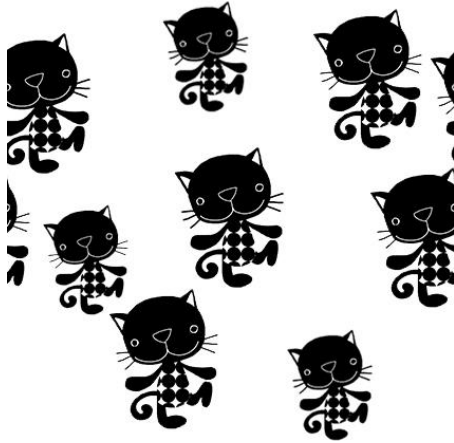
LIITE 1

Peilautuminen joka suuntaan

Vapaa sijoittelu, tasainen väljyys

Vapaa sijoittelu sekaisin, vaihteleva väljyys

64,00 cm

32,00 cm

21,33 cm

16,00 cm

12,80 cm

10,67 cm

9,14 cm

8,00 cm

7,11 cm

6,40 cm

5,82 cm

5,33 cm

4,92 cm

4,57 cm

4,27 cm

4,00 cm

3,76 cm

3,56 cm

3,37 cm

3,20 cm

3,05 cm

2,91 cm

2,78 cm

2,67 cm

(Törnström, sähköpostihaastattelu 5.1.2017.)

DIGIPRINTIN TIEDOSTOVAATIMUKSET

LIITE 3

psd or tiff file

resolution 300 dpi

scale 1:1

colorisation index RGB 1998 or RGB without index,

black color index RGB=000, white color 255,255,255

RGB 8bit

file for printing without layers

(Törnström, sähköpostihaastattelu 5.1.2017.)

Kuosisuunnittelija:

Milloin ja miksi aloit tehdä kuosisuunnitelmia?

Miten toit suunnitelmiasi julkisuuteen? Kuinka sinut taitosi löydettiin?

Mitä koulutusta sinulla on?

Mitä tietoa, taitoa tai koulutusta kuosisuunnittelussa mielestäsi tarvitaan?

Kuvaile millainen tyyli sinulla on?

Miten suuri merkitys tunnistettavalla tyylillä mielestäsi on?

Millaisia asiakkaasi ovat?

Miten tyypillinen kuosiyhteistyö saa alkunsa, ottavatko asiakkaat sinuun yhteyttä, vai sinä heihin?

Ketkä asiakkaitasi ovat? Kuinka työskentelet ja pidät yhteyttä heidän kanssaan?

Mitä sitten jos tilaajan ja tekijän näkemykset eivät kohtaakaan? Montako kertaa olet valmis korjaamaan suunnitelmaasi?

Taiteellinen prosessi

Miten työskentelet, millainen taiteellinen prosessisi on?

Mistä saat ideasi?

Osallistuuko asiakas tai esimerkiksi joku nettiyhteisö (blogin/Instagramin lukijat tms.) kuosin ideointiin?

Mitä vaiheita kuosisuunnitteluun kuuluu?

Miten luonnokset syntyvät? Piirrätkö käsin vai koneella? Teetkö luonnoskarttoja?

Oletko hyödyntänyt suunnitelmiasi muutoin kuin kuoseissa?

Miten luodaan klassikkokuosi? Mikä sen määre on?

Miten kuosisuunnittelulla voi elättää itsensä

Kohderyhmäsi? Miksi juuri he ovat kiinnostuneita töistäsi?

Mitkä ovat sinun menestyksen avaimet? Mitä luulet tehneesi toisin kuin muut?

Tuoko tekijän nimi lisäarvoa työlle vai myykö hyvä kuosi itsensä joka tapauksessa?

Miltä kuosisuunnittelun tulevaisuus mielestäsi näyttää? Miten se tulee mahdollisesti kehittymään?

Miten neuvoisit alalle tahtovaa alkuun?

Luonne ja emotionaalisuus

Mitkä luonteenpiirteesi ovat mielestäsi auttaneet sinua urallasi?

Mitä tunteita työskentely herättää? Luomisprosessi ja kuosin julkaisu?

Liittykö suunnitteluun esillä olemisen tarvetta?

Minkälainen merkitys palauteella on, positiivisella tai negatiivisella? Miten palaute vaikuttaa sinuun?

Mikä kuosi on sinulle rakkain?

Haluatko kertoa vielä jotain?

Pisteytä kymmenestä yhteen alla olevat vaihtoehdot, niin että se kohta jonka koet kuosisuunnittelussa itsellesi tärkeimpänä saa kymmenen pistettä, seuraava yhdeksän ja niin edelleen.

Taiteellisen intohimon toteuttaminen

Asiakkaan toiveiden täyttäminen

Näkyvyyden ja tunnettavuuden saaminen

Toimeentulon takaaminen

Mielekäs tekeminen

Uusien muoti-ilmiöiden luominen

Taiteen tekeminen

Jonkin ajattoman luominen

Ajanmukaisiin trendeihin vastaaminen

Joku muu mikä?